

Onderwijs

Schoolonder-
steuningsprofiel
Speciaal Onderwijs

Heliomare onderwijs revalidatie arbeidsintegratie sport

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Algemene gegevens	4
Collectieve ambitie van Heliomare Onderwijs	5
Kenmerken en uitgangspunten van Heliomare Onderwijs.....	5
Basisondersteuning	6
Leerlingpopulatie	6
Doelgroepenmodel SO en VSO.....	7
Pedagogisch en didactisch klimaat.....	10
Organisatie speciaal onderwijs	11
Voorzieningen	11
Aanvullende bekostiging door Ministerie van Onderwijs, Sociale Verzekeringsbank en/of gemeenten	12
De commissie voor de begeleiding	12
Dagelijkse hulp	13
Personele inzet.....	13
Deskundigheid.....	14
Samenwerkingspartners:	15
Extra ondersteuning	16
Visie en ambitie passend onderwijs.....	16
Arrangementen.....	16
Passend Onderwijs Advies	16
Tijdelijke plaatsing	17
Observatiegroep.....	17
De Boog, Autisme Centrum Noord Holland	17
Bijlage 1. Heliomare onderwijs Heemskerk	19
Bijlage 2. Heliomare De Ruimte, Bergen	35
Bijlage 3. Heliomare De Alk, Alkmaar.....	51

Inleiding

Dit **schoolondersteuningsprofiel speciaal onderwijs (inclusief VSO EMB¹)** informeert de inspectie en de verschillende samenwerkingsverbanden, onze partners, ouders en verwijzers binnen de samenwerkingsverbanden primair onderwijs over het ondersteuningsaanbod van de verschillende locaties van de Stichting Heliomare Onderwijs.

Dit schoolondersteuningsprofiel geeft in de eerste plaats antwoord op de vraag hoe Heliomare Onderwijs kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling en op welke wijze. Het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de mogelijkheden die Heliomare Onderwijs heeft om specifieke groepen leerlingen te ondersteunen op de eigen scholen, maar ook op de reguliere scholen. Daarnaast vormt het de basis voor de communicatie met ouders en is het richtinggevend voor ons professionaliserings-beleid.

Bovenschools draagt dit schoolondersteuningsprofiel bij aan het proces in verschillende samenwerkingsverbanden gericht op afspraken over de basisondersteuning en het bepalen aan welk niveau van ondersteuning onze school binnen elk samenwerkingsverband kan voldoen.

Heliomare Onderwijs heeft een apart schoolondersteuningsprofiel voor het primair speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.
Intern werken we het schoolondersteuningsprofiel in detail uit naar concreet aanbod voor onze leerlingen.

Alkmaar, Bergen en Heemskerk, februari 2020

Managementteam Heliomare Onderwijs:

Frits Wichers, manager Heliomare Onderwijs

Jolande Brinkman, SO De Alk

René Krom, SO en (V)SO EMB De Ruimte

Judith Reckers, SO en (V)SO EMB Heliomare onderwijs Heemskerk

Roos Breeuwer, Heliomare College Alkmaar (VSO)

Piet Klein, Heliomare College Heemskerk (VSO)

Pjotr Neering, Heliomare College Heemskerk (VSO)

¹ EMB = Ernstig Meervoudig Beperkt

Algemene gegevens

Centraal contact voor alle vestigingen:

Stichting Heliomare Onderwijs

Raad van Bestuur
Postbus 78, 1940 AB Beverwijk
Relweg 51, 1949 EC Wijk aan Zee
T 088 920 88 88
E info-onderwijs@heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/hoe-kunnen-we-u-helpen/onderwijs>

Locaties speciaal onderwijs Heliomare:

Heliomare onderwijs (SO en (V)SO EMB)

De Velst 1
1963 KL Heemskerk
T: 088 920 80 00
E: info-onderwijs@heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-speciaal-onderwijs-in-heemskerk>

De Alk (SO)

Van Harenlaan 23
1813 KE Alkmaar
T: 088 920 90 00
E: info@dealk.heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-de-alk>

De Ruimte (SO en (V)SO EMB)

Oudtburghweg 3
1862 PX Bergen (NH)
T: 088 920 60 00
E : post@deruimte.heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-de-ruimte-in-bergen>

Locaties voortgezet speciaal onderwijs Heliomare

Heliomare College Heemskerk

De Velst 1
1963 KL Heemskerk
T: 088 920 80 00
E: info-onderwijs@heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-college-heemskerk-voor-voortgezet-speciaal-onderwijs-vso>

Heliomare College Alkmaar

Amstelstraat 5
1823 EV Alkmaar
T: 088 920 90 60
E: hc-alkmaar@heliomare.nl
<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-college-in-alkmaar>

Collectieve ambitie van Heliomare Onderwijs

Het onderwijs van Heliomare is bijzonder en wordt gegeven vanuit de missie van Heliomare: 'niemand aan de zijlijn'. In onze visie heeft iedereen in onze samenleving talenten en mogelijkheden. Aansluiten bij iemands talent, bij wat iemand kan, brengt iemand in zijn kracht. Dat geldt ook voor onze leerlingen. We geloven erin dat we niet beperkingen maar mogelijkheden centraal moeten stellen. Aansluiten bij mogelijkheden geeft perspectief. Perspectief op naar vermogen optimaal deelnemen aan onze samenleving.

In navolging op de missie van Heliomare: '*niemand aan de zijlijn*' is de visie van Heliomare onderwijs:

Heliomare Onderwijs zet expertise in om leerlingen met een specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoefte voor te bereiden op een zo zelfstandig mogelijke participatie in de samenleving.

De diversiteit van onze leerlingen in intelligentie, lichamelijke en verstandelijke beperkingen, leer-, gedrags- en/of sociaal-emotionele problematiek is groot.

De scholen binnen de Stichting Heliomare Onderwijs werken integraal samen met Heliomare Revalidatie, Arbeid en Sport. Heliomare Onderwijs is een bovenregionale voorziening die kinderen en jongeren op basis van hun ondersteuningsbehoefte en ontwikkelingsperspectief onderwijs biedt voor een duurzame integratie in de samenleving.

Plaatsing op één van de locaties is alleen mogelijk met een toelaatbaarheidsverklaring van een samenwerkingsverband.

Kenmerken en uitgangspunten van Heliomare Onderwijs

Heliomare Onderwijs

- Realiseert voor elke leerling op basis van het ontwikkelingsperspectief passend onderwijs voor optimale deelname aan de samenleving.
- Werkt vanuit gedeelde verantwoordelijkheid op basis van actieve betrokkenheid en heldere communicatie met ouders, kinderen en jongeren aan de realisatie van onderwijs- en ondersteuningsaanbod.
- Is ambitieus en werkt vanuit een missie en visie planmatig aan innovatie en het verbeteren en borgen van kwaliteit.
- Wordt gekenmerkt door professioneel handelen binnen een veilig, uitdagend en respectvol leerklimaat.
- Heeft professionals met specifieke competenties die samenwerken in een multidisciplinaire omgeving.
- Zet aangepaste voorzieningen in op het gebied van de fysieke omgeving, vervoer, ICT, leer- en hulpmiddelen en materialen.
- Beschikt over expertise op het gebied van onderwijs, revalidatie, vrije tijd, sport en arbeid.
- Is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitwisselen van kennis en expertise Heliomare breed in afstemming met een eigen Research & Development-afdeling en Heliomare Academie Kind/Jeugd.
- Werkt toekomstgericht, oplossingsgericht (OGW), handelingsgericht (HGW) en interdisciplinair.
- Heeft professionals die ondersteuning bieden vanuit de externe dienst aan de scholen van de samenwerkingsverbanden, vraaggestuurd en op maat.

Basisondersteuning

Er is een verschil in definiëring van basiszorg in het reguliere onderwijs en het speciaal onderwijs. Immers waar reguliere ondersteuning niet voldoende is en gespecialiseerde ondersteuning nodig is, kan speciaal onderwijs nodig zijn. Heliomare Onderwijs focust op de kwaliteiten en sterke kanten van de leerling en accepteert beperkingen daarin. Het onderwijs op onze scholen kenmerkt zich door een persoonsgerichte en toekomstgerichte benadering in de context van het systeem waarin de leerling functioneert. Onze ondersteuning is erop gericht alle leerlingen een passende plek te bieden op één van onze locaties of binnen het reguliere onderwijs.

Leerlingpopulatie

Het speciaal onderwijs van Heliomare Onderwijs biedt onderwijs, ondersteuning aan leerlingen in de leeftijd van vier tot maximaal veertien jaar.

Het voortgezet speciaal onderwijs van Heliomare Onderwijs voor ernstig meervoudig beperkte leerlingen, biedt onderwijs, ondersteuning aan leerlingen in de leeftijd tot maximaal twintig jaar.

Heliomare Onderwijs verzorgt onderwijs voor

- Leerlingen met een ondersteuningsvraag op basis van een enkel- of meervoudige fysieke en/of cognitieve beperking, die naast passend onderwijs ook (verpleegkundige-) zorg en/of therapie nodig hebben.
- Leerlingen met een lichte tot zeer ernstige verstandelijke beperking.
- Leerlingen met motorische problemen met een specifieke onderwijsondersteuningsbehoefte (zoals leerproblemen in combinatie met communicatie-, sociaal-emotionele en contactproblemen). Ons aanbod is tevens passend voor leerlingen met visuele en auditieve beperkingen.
- Leerlingen met (in combinatie met bovenstaande) internaliserende problematiek.
- Leerlingen die kunnen participeren in groepsgebonden onderwijs.

Beperkende factoren:

- Bepaalde mate van onrust (bijvoorbeeld storingen onder schooltijd) en prikkels.
- Geen passend aanbod voor leerlingen die overwegend individueel benaderd dienen te worden en niet in een groep van 6 tot 9 leerlingen kunnen participeren.
- Geen passend aanbod voor geheel dove of blinde leerlingen.
- Geen passend aanbod voor leerlingen met omschreven externaliserende gedragsproblemen. De veiligheid van de (kwetsbare) medeleerlingen is bepalend.
- Geen passend aanbod voor leerlingen die aangewezen zijn op een intensief behandelprogramma vanuit GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg).

Doelgroepenmodel SO en VSO

Heliomare Onderwijs brengt de leerlingen in beeld met behulp van het landelijk doelgroepenmodel. Het model is een matrix maar leest niet van boven naar beneden. Het doelgroepenmodel wordt gebruikt om leerlingen in de juiste leerroute en groep te plaatsen.

De complexe situatie van individuele leerlingen wordt in beeld gebracht op de vijf dimensies van menselijk functioneren:

1. Verstandelijke mogelijkheden: IQ (verbaal en performaal).
2. Adaptief gedrag: een inschatting van de ontwikkelingsleeftijd, het cognitief functioneringsniveau en de leerstandaard.
3. Participatie: omschrijving van functioneren in andere settings zoals gezin, sportclub.
4. Gezondheid en etiologie: omschrijving van fysieke en medische situatie.
5. Context: omschrijving van de sociale en fysieke omgeving.

Ondanks alle verschillen tussen onze leerlingen zien we ook gemeenschappelijke kenmerken. Die kenmerken zijn geclusterd in zeven doelgroepen. Deze doelgroepen zijn gerelateerd aan de mate van verstandelijke ontwikkelingsmogelijkheden en adaptief functioneren.

Het werken met het landelijk doelgroepenmodel levert een belangrijke bijdrage aan het vergroten van:

- De opbrengstgerichtheid van het onderwijs (kwaliteitszorg).
- Het doelgericht plannen van het onderwijs aan leerlingen.
- Het maken van beredeneerde keuzes in leerlijnen en onderwijsaanbod.
- Een betere afstemming met ouders en leerling.
- Een goede overgang naar vervolgonderwijs, arbeidsmarkt of dagbesteding.

Met het doelgroepenmodel worden nadrukkelijk alle factoren van het kind betrokken. Deze brede interpretatie is van groot belang, zeker als de cognitieve mogelijkheden en de sociale vaardigheden ver uit elkaar liggen. Anderzijds voorkomt het model 'onderpresteren' of 'ondervragen' en overschatting van leerlingen, doordat het model alle factoren die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling van de leerling zichtbaar maakt. Aan de hand hiervan wordt de leerroute en het onderwijsperspectief bepaald. Bovendien worden cognitieve prestaties en het benutten van mogelijkheden en talenten van leerlingen gestimuleerd.

Dit beeld leggen we vast in het ontwikkelingsperspectief (OPP). Het duidt tevens een passende uitstroombestemming. Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten wordt vervolgens bepaald wat de leerling nodig heeft om op het gewenste niveau uit te stromen. Dit is een proactief en cyclisch proces.

Doelgroepenmodel SO

		1	2	3	4		5		6		7	
Totaal IQ		< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	PRO 55-80	70 - 89		90 - 110		> 110	
Indeling Inspectie		< 35		35 - 49	50 - 69		70 - 79	80 - 89	90 - 110		110 - 120	> 120
Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		0-2 jaar	2-4 jaar	4-6 jaar	6-9 jaar		9-11 jaar		kalenderleeftijd		kalenderleeftijd	
Didactisch functioneringsniveau				FN <E3	FN E3-M5		FN E5-E6		FN M7-M8 Referentieniveau 1F		FN > M8 I-II Referentieniveau 1S/2F	
Leerstandaard		Plancius niveau 1-6	SO-ZML niveau 3	SO-ZML niveau 6	SO-ZML niveau 9 Basisleerlijn niveau 4		Basisleerlijn niveau 6		Basisleerlijn niveau 8		Basisleerlijn niveau 10	
Leerroutes Passende Perspectieven vanaf groep 6					Passende perspectieven leerroute 3		Passende perspectieven leerroute 2		Passende perspectieven leerroute 1		Passende perspectieven leerroute 1 naar 1S*	
Leerkenmerken		Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en performaal		Performaal en ongericht		Toepassingsgericht		Betekenisgericht	
Onder- steunings- behoefte t.a.v.	leren en ontwikkelen	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat	
	sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat	
	communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat	
	fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Op afroep	
	medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Op afroep	
Uitstroombestemming		VSO	VSO	VSO	PRO		PRO VMBO (BBL)		VMBO (KBL, GTL)		HAVO / VWO	
					VSO	VO	VSO	VO	VSO	VO	VSO	VO

* Leerroute 1 naar 1S is een verdere uitwerking van leerroute 1 uit Passende Perspectieven. Waar leerroute 1 stopt bij referentieniveau 1F, gaat leerroute 1 naar 1S verder naar referentieniveau 1S. Het doel van de leerroute 1 naar 1S is om te voorkomen dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, ondanks hun cognitieve capaciteiten voor een havo/vwo-niveau, te laag doorstromen naar niet passend voortgezet onderwijs.

Voor leerlingen met respectievelijk kenmerken van ADHD, autisme spectrum stoornissen (ASS) en dyslexie, geeft SLO in de leerroute 1 naar 1S aan hoe gestreefd kan worden naar zo hoog mogelijke doelen (1S), terwijl tegelijkertijd inzichtelijk is op welke onderdelen deze leerlingen mogelijk ondersteuning nodig zullen hebben op weg naar 1S.

Doelgroepenmodel VSO

		1	2	3	4		5	6	7	
Totaal IQ		< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	PRO 55-80		70 - 89	90 - 110	> 110
Indeling Inspectie		< 35		35 - 49	50 - 69		70 - 79	80 - 89	90 - 110	110 - 120 > 120
Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		0-2 jaar	2-5 jaar	5-8 jaar	8-12 jaar		12-16 jaar		kalenderleeftijd	kalenderleeftijd
Didactisch functioneringsniveau				FN E3-E4	FN M5-E6		Referentieniveau 1F/ onderdelen 2F	Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F-4F	
Leerstandaard		Plancius 1-6 VSO niveau 2	VSO niveau 6	VSO niveau 9	VSO niveau 12	VSO niveau 12/14	VSO niveau 14 Streven naar eind- termen VO	VSO niveau 16 Conform eindtermen VO	Conform eindtermen VO	
Leerroutes Passende Perspectieven PRO				Passende perspectieven Pro leerroute D	Passende perspectieven Pro leerroute C	Passende perspectieven Pro leerroute B	Passende perspectieven Pro leerroute A	Passende perspectieven VMBO leerroute 2F (taal) Passende perspectieven VMBO leerroute 2A en leerroute 2F (rekenen)		
Leerroutes Passende Perspectieven VMBO BBL/KBL										
Leerkenmerken		Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perform aal		Performaal en ongericht	Toepassingsgericht	Betekenisgericht	
Onder- steunings- behoefte t.a.v.	leren en ontwikkelen	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat	
	sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat	
	communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat	
	fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Op afroep	
	medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Op afroep	
Uitstroombestemming		Belevingsgericht	Taakgericht en activerend	Beschut werk**	Arbeid		Arbeid met certificaten MBO Entree	MBO 2/3/4	MBO 3/4 HBO/WO	
		Dagbesteding		(beschutte) arbeid **			Arbeid/ Vervolgonderwijs	Vervolgonderwijs		

** De uitstroombestemming beschut werk/ (beschutte) arbeid is aan veel discussie onderhevig. De uitstroombestemmingen in het landelijk doelgroepenmodel (2018) zijn vormgegeven op basis van hoe de situatie er heden ten dage uit ziet qua **wet- en regelgeving** (Participatiewet). Dit weerspiegelt niet per se de werkelijkheid/de praktijk. Dit is een bewuste keuze in het model. We hebben gekozen om hier de **theoretische situatie** aan te houden, omdat die ons voorgeschreven wordt door nieuwe regels. Maar belangrijker nog: we willen graag zelf als sector inzichtelijk maken waar de schoen wringt. Wanneer meer (V)SO-scholen met het landelijk doelgroepenmodel gaan werken, wordt op steeds grotere schaal duidelijk dat de theorie de praktijk hier niet weerspiegelt en wellicht op deze manier niet houdbaar is. In de zin dat als we wet- en regelgeving met zijn allen volgen zal blijken of dit wel of niet haalbaar zal zijn.

Onderlegger leerkenmerken

1	2	3	4	5	6	7
Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en performaal	Performaal	Toepassingsgericht (Vermunt)	Betekenisgericht (Vermunt)
Het leren is sterk gebonden aan het hier en nu en aan de fysieke omgeving en het eigen lichaam	Door te doen, ervaren en herhalen leert de leerling. Concrete praktische voorbeelden bieden ondersteuning.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leren te hanteren, concreet, dichtbij in tijd en ruimte en gericht op de eigen emotionele beleving.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leven te hanteren. Ook kan de leerling modellen, schema's en diagrammen gebruiken om opgedane kennis te structureren.	De leerling werkt met en past toe algemene en vakspecifieke strategieën en metacognitie.	De leerling richt zich vooral op de toepassingsmogelijkheden van de leerstof. Hij wil weten of de leerstof relevant is voor de praktijk en heeft vooral behoefte aan concrete informatie en voorbeelden.	De leerling richt vooral zijn aandacht op de te bestuderen stof. Hij onderzoekt standpunten, ideeën en conclusies, legt verbanden en vormt zijn eigen mening.

De informatie over het doelgroepenmodel, kijkwijzers en invulwijzers zijn te vinden op de website van Lecso: <https://doelgroepenmodel.lecso.nl>

Voor een overzicht van de uitstroomgegevens van onze scholen verwijzen we u naar de website www.scholenopdekaart.nl

Pedagogisch en didactisch klimaat

Het pedagogisch klimaat op onze scholen kenmerkt zich door de volgende waarden: Veilig Samen Bouwen.

Elke leerling heeft een grote behoefte aan een veilig klimaat om te kunnen leren en vertrouwen te ontwikkelen in hun mogelijkheden. Het schoolklimaat op de locaties van Heliomare Onderwijs is respectvol, stimulerend en uitdagend. Dat is de voorwaardelijke basis waarop het onderwijsaanbod succes heeft. Op onze locaties worden de leerlingen positief benaderd, wordt de motivatie en participatie om te leren versterkt. De zelfregie van leerlingen is onderdeel van het leren maken van keuzes en zelfredzaamheid. Onze leerlingen weten dat ze indien nodig extra tijd of herhaalde instructie krijgen en in eigen tempo kunnen werken. Ons veilig schoolklimaat moedigt coöperatief leren aan. Het proces waarbij de leerling zijn beperking erkent en uiteindelijk accepteert, talenten ontwikkelt en mogelijkheden benut, wordt interdisciplinair ondersteund.

Binnen Heliomare Onderwijs werken we met het programma 'Beste Vrienden' van 'De Vreedzame school' op zowel het SO als (V)SO EMB. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het staat voor een pedagogische benadering waarbij niet zozeer de individuele leerling, maar de leerling in zijn sociale context centraal staat.

Voor het VSO (Heliomare College) is gekozen voor het Leefstijl-programma. Hierin worden jongeren bewustgemaakt van het 'goed omgaan met elkaar' aan de hand van verschillende thema's. Niet alleen het individu wordt hierdoor sterker, maar ook de groep. Het bevorderen van positieve groepsrelaties speelt in de Leefstijl-lessen een grote rol.

Er is intensieve aandacht voor alle leergebied overstijgende kerndoelen voor de onderscheiden doelgroepen, met een accent op sociaal gedrag, sociaal emotionele ontwikkeling, leren leren en leren omgaan met beperkingen. Het onderwijs is gericht op het geven van inzicht aan de leerling, zodat deze leert te reflecteren en te anticiperen op eigen gedrag en leerhouding. Dit wordt aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. Waar een

leerling niet in staat is te reflecteren, richten we de omgeving zo in dat deze leerling met hulp kan functioneren.

Heliomare Onderwijs werkt handelingsgericht en bevordert de zelfredzaamheid van de leerling op sociaal, emotioneel, educatief en fysiek gebied en de oriëntatie op zijn toekomstige participatie in de maatschappij. Het eigenaarschap van de leerling en zijn ouders zijn uitgangspunt. De leerling en zijn ouders worden ondersteund om realistische doelen te stellen. Hierbij is het van belang om met elkaar te bepalen wat de leerling nodig heeft en hoe de professionals hieraan tegemoet kunnen komen.

De locaties hanteren de handelingsgerichte cyclus: intake, strategie, onderzoek, indicering en advies.

Leerlingen worden op basis van hun ontwikkelingsperspectief geplaatst op een leerroute binnen één van de groepen. Binnen het speciaal onderwijs is sprake van een grote spreiding in begaafdheid. Binnen onze locaties wordt lesgegeven aan leerlingen met een verstandelijke beperking, maar ook aan leerlingen die in potentie het vwo-niveau aankunnen. Bij het samenstellen van de groepen wordt rekening gehouden met de leeftijd, het ontwikkelingsniveau, leerroute en ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Op de locaties wordt een voortgangsregistratie, leerlingvolgsysteem, gebruikt voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.

Organisatie speciaal onderwijs

In het cluster speciaal onderwijs wordt een onderbouw voor leerlingen van vier tot en met ca. zeven jaar en een bovenbouw voor leerlingen van acht tot en met twaalf jaar (maximaal veertien jaar) onderscheiden.

In de onderbouw van het speciaal onderwijs zijn de groepen gemengd qua leeftijd, onderwijs- en ondersteuningsbehoefte.

Vanaf de leeftijd van zeven à acht jaar gaan de leerlingen naar de bovenbouw. Het ontwikkelingsperspectief van de leerling bepaalt in welke leerroute deze komt. Leerlingen kunnen profiteren van het aanbod uit meerdere leerlijnen, afhankelijk van hun ontwikkelingsperspectief. De overgang naar het voortgezet speciaal onderwijs is per leerling verschillend en ligt tussen de leeftijd van twaalf en veertien jaar.

Binnen het speciaal onderwijs werken we opbrengstgericht en zijn bij het ontwikkelingsprofiel passende leerroutes en leerlijnen ingericht op basis van de leerlijnen Plancius, Copernicus, ZML (zeer moeilijk lerend) en SO (speciaal onderwijs).

Voorzieningen

Heliomare Onderwijs heeft een intensieve samenwerking met de kinder- en jeugdrevalidatie van Heliomare. Voor leerlingen met een revalidatie indicatie geldt dat zij gebruik kunnen maken van de mogelijkheden binnen Heliomare Kind- en jeugdrevalidatie.

Daarnaast werkt Heliomare Onderwijs samen met een aantal 1e lijns praktijken voor fysio- en ergotherapie en logopedie. Therapieën kunnen plaatsvinden onder schooltijd wanneer er een indicatie door de jeugdarts uit de commissie voor de begeleiding van één van de scholen is afgegeven.

Specifiek voor het onderwijs zijn onder supervisie en verantwoordelijkheid van de jeugdarts protocollen ontwikkeld voor relevante voorbehouden handelingen en voor acute noodsituaties.

De schoolomgeving is zo ingericht dat deze de minste belemmeringen oplevert voor de leerlingen. Voor leerlingen met somatische stoornissen en beperkingen in de mobiliteit is op sommige locaties voorzien in extra brede gangen, elektrische deuren/liften, apparatuur voor verzorging en aangepaste toiletten. Passend aan de doelgroep zijn op sommige locaties aangepaste werk- en behandelruimtes aanwezig (onder andere zwembad, therapieruimtes, verzorgingsruimtes).

Aanvullende bekostiging door Ministerie van Onderwijs, Sociale Verzekeringsbank en/of gemeenten

Indien de zorgbehoefte hoger is dan 185 minuten per week (landelijke indicatie door CIZ bepaald, wat (V)SO moet kunnen bieden), dan is aanvullende bekostiging nodig om de zorg te kunnen realiseren.

Deze aanvullende bekostiging kan via de ouders door middel van een indicatie worden aangevraagd door een beroep te doen op aanvullende middelen vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ), Zorgverzekeringswet (ZVW) of Jeugdwet. Meer informatie over aanvullende bekostiging vindt u in de handreiking:

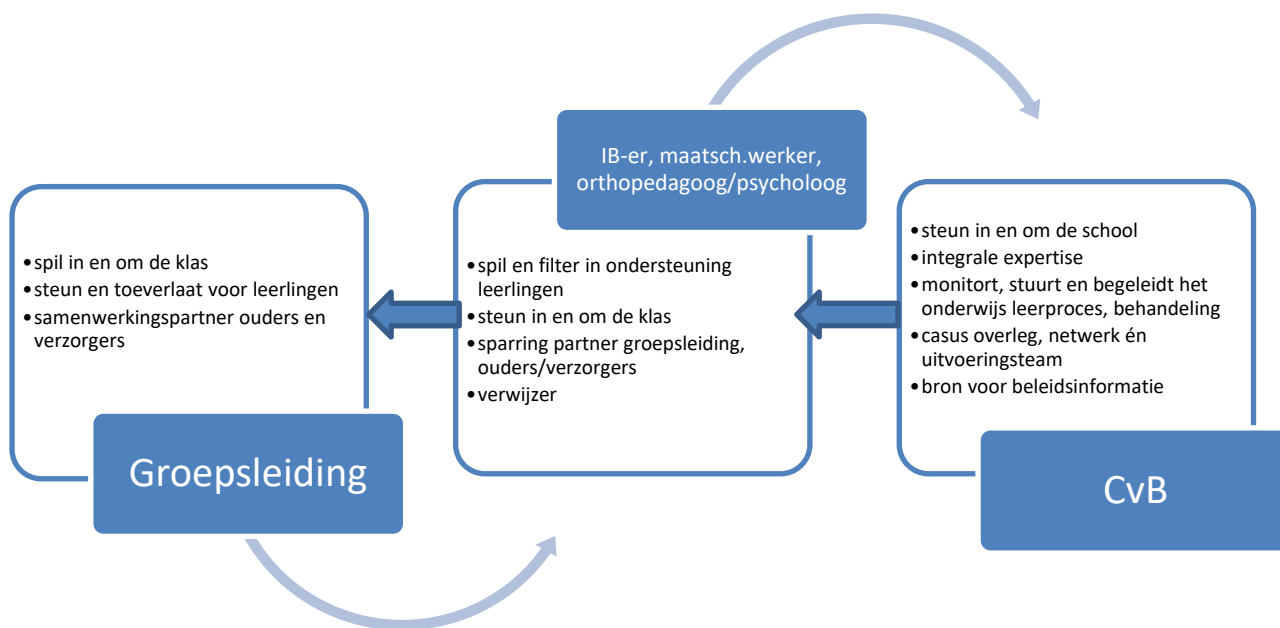
https://www.poraad.nl/files/themas/passend_onderwijs/tools/handreiking_passend_onderwijs_en_de_herziening_van_de_awbz_0.pdf

De commissie voor de begeleiding

Iedere school heeft een commissie voor de begeleiding (CVB) voor de SO leerlingen en de (V)SO EMB leerlingen. Voorzitter van de commissie voor de begeleiding is de schoolleider. Verder zitten er een psycholoog/orthopedagoog, maatschappelijk werkende, intern begeleider en jeugdarts en/of revalidatiearts in de commissie. De leerkracht, mentor of leraarondersteuner en therapeuten zijn op afroep per leerling bij de vergadering aanwezig.

De commissie

- verzorgt handelingsgerichte diagnostiek (gericht op de ontwikkeling van de mogelijkheden van de leerling).
- monitort, stuurt en begeleidt het onderwijs-leerproces.
- heeft integrale expertise.
- verzorgt begeleiding van medewerkers en ouders.
- verzorgt voorlichting en advisering.
- is eindverantwoordelijk voor het aangeboden onderwijs en begeleidingsprogramma, inclusief advisering met betrekking tot uitstroomperspectief.
- is verantwoordelijk voor het opstellen van het ontwikkelingsperspectief en houdt regie over de evaluatie van de doelen en terugkoppeling naar de samenwerkingsverbanden.

Dagelijkse hulp

Veel van onze leerlingen hebben bij hun persoonlijke verzorging hulp nodig. De ondersteuning varieert van hulp bij het eten en drinken, medicijngebruik, toiletbezoek inclusief eventuele zindelijkheidstraining tot aan- en uitkleden bij zwemmen en gymnastiek. Ook voor de gespecialiseerde lichamelijke verzorging kan een beroep gedaan worden op de assistent of een externe zorg ondersteuner (zie pagina 12: Aanvullende bekostiging).

Daarnaast is de assistent ondersteunend in het onderwijs bij leerlingen die hulp nodig hebben bij het gebruik van bijvoorbeeld de computer, lezen en schrijven en bij de creatieve- en/of praktijkvakken of in aansturing van gedrag.

Personele inzet

De groepsgrootte wordt bepaald op basis van onderwijs- en zorgbehoefte en leeftijd en varieert van gemiddeld zeven tot maximaal 16 leerlingen.

Ook de personeelsformatie is afhankelijk van de onderwijs-/zorgbehoefte en leeftijd van de groep leerlingen. De categorie bij de toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband is mede bepalend voor de groepsgrootte en inzet personeel.

Voor de specifieke doelgroep EMB (Ernstig Meervoudig Beperkt, Leerroute 1, Plancius/Copernicus leerlijn) waar sprake is van een zeer intensieve onderwijs- en zorgondersteuningsvraag, is de maximale bekostiging vanuit de overheid niet voldoende om de kwaliteit van onderwijs en zorg te organiseren met bovenbeschreven bezetting. Hier wordt aanvullende bekostiging op basis van de Wet Langdurige Zorg, Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning of ZVV ingezet voor extra individuele ondersteuning.

Deskundigheid

Voor alle functies of taakprofielen geldt een gecertificeerde expertise.

- Opleidingseisen:
 - Voor leerkrachten: Master (S)EN niveau.
 - Voor leraarondersteuners: niveau opleiding gediplomeerd leraarondersteuner.
 - Voor assistenten: MBO-4 en certificering op o.a. voorbehouden handelingen.
 - Voor paramedici/verpleegkundigen: BIG-registratie en/of ingeschreven in het kwaliteitsregister.
 - Voor vakleerkrachten: specialisaties voor doelgroep.
 - Voor de overige medewerkers wordt een bij de functie passende diplomering of certificering gevraagd.
- Aanvullend specifieke kennis op het gebied van onder andere:
 - Taal- spraakstoornissen.
 - Communicatieve Ontwikkeling van niet of nauwelijks sprekende kinderen of volwassenen en hun Communicatiepartners (COCP).
 - Ernstige rekenproblematieken.
 - Ernstige leesproblematieken.
 - Aandachtstoornissen.
 - Motorische stoornissen.
 - Stoornissen in het autismespectrum.
 - Epilepsie.
 - Niet aangeboren hersenbeschadiging (NAH).
 - Voorbehouden handelingen.
 - Gedragsproblematiek, psychiatrische problematiek en omgaan met psychologische kwetsbaarheid.
- Ontwikkelingspsychologie van het kind. Deskundig in de benadering van een leerling, zowel orthodidactisch als pedagogisch, met een laag ontwikkelingsniveau wat betreft aandacht functioneren, leer strategieën en op het gebied van gedrag.
- Specifieke aandacht op het gebied van lichaamsgebonden en associatieve ervaringsordeningen.
- Toepassen van ondersteunende communicatiemiddelen en methoden.
- Specifieke aandacht voor sensomotorische integratie.
- Omgaan met diverse syndromen, onder andere syndroom van Down, stoornissen in het autistisch spectrum.
- Organiseren van autigym, autizwem, autigroep en autiwerkgroep.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Spelontwikkeling.
- Sociale, fysieke, medische en educatieve zelfredzaamheid.
- Structuur in personen, inrichting, activiteiten en tijd.
- Eigen mogelijkheden en beperkingen.
- Ondersteuning executieve functies.
- Moeilijk verstaanbaar gedrag.
- Seksuele ontwikkeling.

- Specifiek medische zorg en algemene dagelijkse verzorging (ADL), hygiëne, (sonde)voeding, toiletgang.
- Interdisciplinair samenwerken.

Samenwerkingspartners:

- Heliomare Revalidatie: fysiotherapie, hydrotherapie, ergotherapie, logopedie.
- Heliomare Sport.
- Visio.
- De Waterlelie op het gebied van epilepsie.
- MEE.
- Esdégé Reigersdaal.
- De Waerden.
- 's Heeren Loo.
- De Hartekamp Groep.
- Odion.
- Leekerweide Groep.
- Queeste.
- De Hondsborg.
- Revalidatiearts.
- Parlan.
- Medisch specialisten.
- Orthopeed.
- Revalidatietechniek.
- Jeugd Gezondheidszorg (JGZ).
- Jeugdzorg.
- Advies & Meldpunt Kindermishandeling (AMK).
- De Bascule.
- Triversum.
- De Praktijk.
- De Trappenberg.
- Particuliere bureaus voor ondersteuning van sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Happy 2 Move.
- Gemeentes (leerplicht, sociaal team, jeugd maatschappelijk werk).
- Kinderpraktijk Madelief / Buro de beweging.
- PMC fysiotherapie & PMC kids.
- Ergotherapie Kennemerland.
- Kennemer Logo.

Extra ondersteuning

Visie en ambitie passend onderwijs

Heliomare Onderwijs participeert in meerdere samenwerkingsverbanden. In afstemming met het samenwerkingsverband wordt verder onderzocht aan welke arrangementen behoefte is en welke kennis en vaardigheden hiervoor nodig zijn.

Bij Heliomare Onderwijs staat **expertise en expertise-ontwikkeling** centraal in de activiteitenplannen. Heliomare Onderwijs is een lerende organisatie.

De onderzoekskring van Heliomare Onderwijs is onderdeel van de afdeling Research & Development van Heliomare. Op studiedagen en tijdens professionaliseringsactiviteiten gericht op teamontwikkeling krijgt het gemeenschappelijk leren, het leren van het collectief, steeds meer aandacht.

Arrangementen

Het onderwijsconcept is gericht op het inzetten van deskundige aanpak voor leerlingen met speciale onderwijs- en ontwikkelingsbehoeften van cognitieve, fysieke (somatische), gedragsmatige, sociaal-emotionele aard, een combinatie daarvan of op het gebied van leerachterstanden. Het onderwijsaanbod kenmerkt zich door het aanbod van een basis-verdiept en intensief arrangement. De schoolstandaard, doelgroepen, leerroutes, karakteristieken en ondersteuning van de doelgroepen staan beschreven in **de bijlagen**. Deze ondersteuning kan zowel tijdelijk als langdurig en ook op locatie worden ingezet.

Passend Onderwijs Advies

Heliomare ondersteunt leerlingen en **professionals** bij het realiseren van Passend Onderwijs. Heliomare Onderwijs biedt passende ondersteuning aan in de vorm van ondersteuningsarrangementen voor het basis -, speciaal basis - en voortgezet onderwijs.

Het gaat om:

- Leerlingen en jongeren in het regulier onderwijs die als gevolg van een beperking, ziekte of stoornis belemmeringen ondervinden in het volgen van onderwijs. (leerlingen en jongeren die de overstap maken van speciaal naar regulier onderwijs, leerlingen die starten op het basis of voortgezet onderwijs).
- Professionals die zich verder willen ontwikkelen en hun bekwaamheid willen vergroten.

De kern van onze ondersteuningsarrangementen:

- Vraag gestuurd, flexibel en praktisch.
- Professionals die een arrangement vormgeven zijn vakmensen die weten waar ze het over hebben.
- De leerling / professional is mede regisseur.
- Handelingsgericht en opbrengstgericht werken.
- Preventief van aard, kortdurend waar mogelijk en snel inzetbaar.

Onze groep professionals bestaat onder andere uit gespecialiseerde leerkrachten, specialisten in bewegingsonderwijs en leren, fysiotherapeuten, logopedisten, ergotherapeuten en orthopedagogen die werkzaam zijn binnen de clusters speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs en ondersteuning.

Zij ontwikkelen en werken vanuit samenhang met andere bedrijfsonderdelen binnen Heliomare, zoals Revalidatie. Zij bieden ondersteuning en kennis op een specialistisch niveau in de praktijk met als doel de ontwikkeling, het leren en het participeren van leerlingen en professionals actief te ondersteunen.

Tijdelijke plaatsing

Bij Heliomare Onderwijs bestaat de mogelijkheid op de locatie in Heemskerk van tijdelijke plaatsing voor leerlingen bij wie een acute breuk is ontstaan in hun schoolloopbaan als gevolg van een aandoening. Naast deze mogelijkheid zijn op alle onderwijs locaties ook andere vormen van kortdurende interventies mogelijk. Voor alle tijdelijke plaatsingen geldt dat bekostiging loopt via het samenwerkingsverband, hetzij via een toelaatbaarheidsverklaring, hetzij via een kortdurend arrangement.

Observatiegroep

Binnen Heliomare Onderwijs is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met de observatiegroep voor leerlingen van zes tot twintig jaar. Om in aanmerking te komen voor plaatsing in de observatiegroep moet de revalidatiearts een indicatie stellen. Deze groep is primair bedoeld als observatieplek voor leerlingen met een niet aangeboren hersenbeschadiging. Kinderen en jongeren met niet-aangeboren hersenletsel zijn soms beperkt belastbaar of vertonen emotionele en gedragsveranderingen en leerproblemen. Ook kinderen en jongeren met een andere diagnose en vergelijkbare problematiek kunnen in deze groep worden opgenomen.

De leerlingen volgen in de observatiegroep een intensief individueel programma van minimaal zes weken tot maximaal twaalf maanden. Een gespecialiseerde leerkracht verzorgt samen met een leraarondersteuner de begeleiding van de groep. Daarnaast is aan de groep een neuropsycholoog verbonden, die zowel het kind of de jongere als het team begeleidt. In de observatiegroep zijn therapieën zoals fysiotherapie, ergotherapie en logopedie een integraal onderdeel van het programma. Ook ondersteuning door maatschappelijk werk is mogelijk. De samenwerking tussen de medewerkers van Onderwijs en Revalidatie is zeer intensief.

Uiteindelijk gaan de leerlingen terug naar hun oude school of naar een geschikte plek in het regulier of speciaal onderwijs. Het team, de ouders en de leerling besluiten gezamenlijk welk uitstroomperspectief haalbaar en wenselijk is. Dit advies komt tot stand op basis van observatie, diagnostiek, begeleiding en behandeling.

De Boog, Autisme Centrum Noord Holland

Het Autisme Centrum Noord Holland, De Boog te Heerhugowaard biedt een ontwikkelplek voor kinderen met autisme, die om welke reden dan ook geen aansluiting (meer) vinden bij het bestaande onderwijsaanbod.

De Boog is een locatie van Heliomare Onderwijs de Alk, waarin we samenwerken met Esdégé Reigersdaal. Binnen de samenwerking verzorgt Esdégé Reigersdaal de begeleiding en zorg van deze leerlingen. Het onderwijs wordt gegeven door leerkrachten van de Alk.

De Boog biedt een unieke vorm van onderwijs in combinatie met zeer intensieve begeleiding. Er is een integraal aanbod van onderwijs en zorg (CSL²).

In de praktijk bestaat deze groep uit leerlingen bekend met ASS én:

1. Op (speciaal) onderwijs zitten, maar er vastlopen en/of niet tot leren komen.
2. Thuiszitten, omdat ze zijn uitgevallen vanuit onderwijs.
3. In dagbesteding zitten, omdat ze het huidige onderwijsaanbod niet aankunnen.
4. Na basisonderwijs in dagbesteding terecht komen, omdat ze V(S)O niet aankunnen.

² CSL = contactgericht spelen en leren

Deze kinderen:

- Zijn tussen de 4 en 18 jaar oud.
- Hebben een vorm van autisme.
- Willen en kunnen zich ontwikkelen en leren.
- Hebben verschillende ontwikkelingsleeftijden op verschillende ontwikkelingsgebieden.
- Hebben de meest intensieve onderwijszorg ondersteuning.

De ondersteuningsbehoeften van de leerlingen op De Boog zijn vermeld in de bijlage van de Alk, waarin de groepsbeschrijving is opgenomen.

Er is een rijk aanbod voor een groot deel van de kinderen met autisme in de regio. Voor een bepaalde groep kinderen is echter nog nét iets anders nodig. Zij lopen vast in het huidige aanbod. Contact gericht spelen en Growing Minds hebben als eerste basis een onvoorwaardelijk accepterende houding naar het kind en maken gebruik van elementen uit SonRise, TEACCH, FloorPlay en verschillende standaard, gedrags- en relatiegerichte interventies. Contact en spel zijn belangrijke instrumenten om te werken aan de individuele doelen van elk kind.

Doelstelling

De Boog is een behandel- en onderwijslocatie. Het is een schakel terug naar de reguliere samenleving. Daarom behouden de leerlingen hun leerplicht en hebben ze toegang tot leermiddelen om te oefenen. Kinderen met een vrijstelling kunnen voor De Boog opnieuw worden aangemeld voor onderwijs. Een plek op De Boog is altijd tijdelijk, de richtlijn is ongeveer 3 jaar.

Er wordt gewerkt vanuit de kernwaarden: toekomstgericht, veilig, flexibel, balans, contact, ouderparticipatie, motivatie.

Het doel is om de kinderen in een veilige vertrouwde omgeving door middel van intensieve individuele begeleiding, maatwerk te bieden op onder andere emotioneel, cognitief, sensorisch, communicatief en sociaal gebied. Door middel van intensieve begeleiding (individueel en in de groep) en afstemming met de kinderen, ouders en begeleiders in een multidisciplinaire setting, zorgen wij ervoor dat de kinderen weer tot bloei komen en zich aan kunnen sluiten bij de maatschappij, in onderwijs dan wel dagbesteding.

Beschrijving doelgroepen SO inclusief
(V)SO EMB
Heliomare onderwijs Heemskerk

SO³ Heliomare Onderwijs Heemskerk verzorgt passend onderwijs voor leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte van 4 tot maximaal 14 jaar. Het VSO EMB⁴ valt in de organisatie onder het SO. De beschrijving van deze doelgroep is daarom meegenomen in deze bijlage.

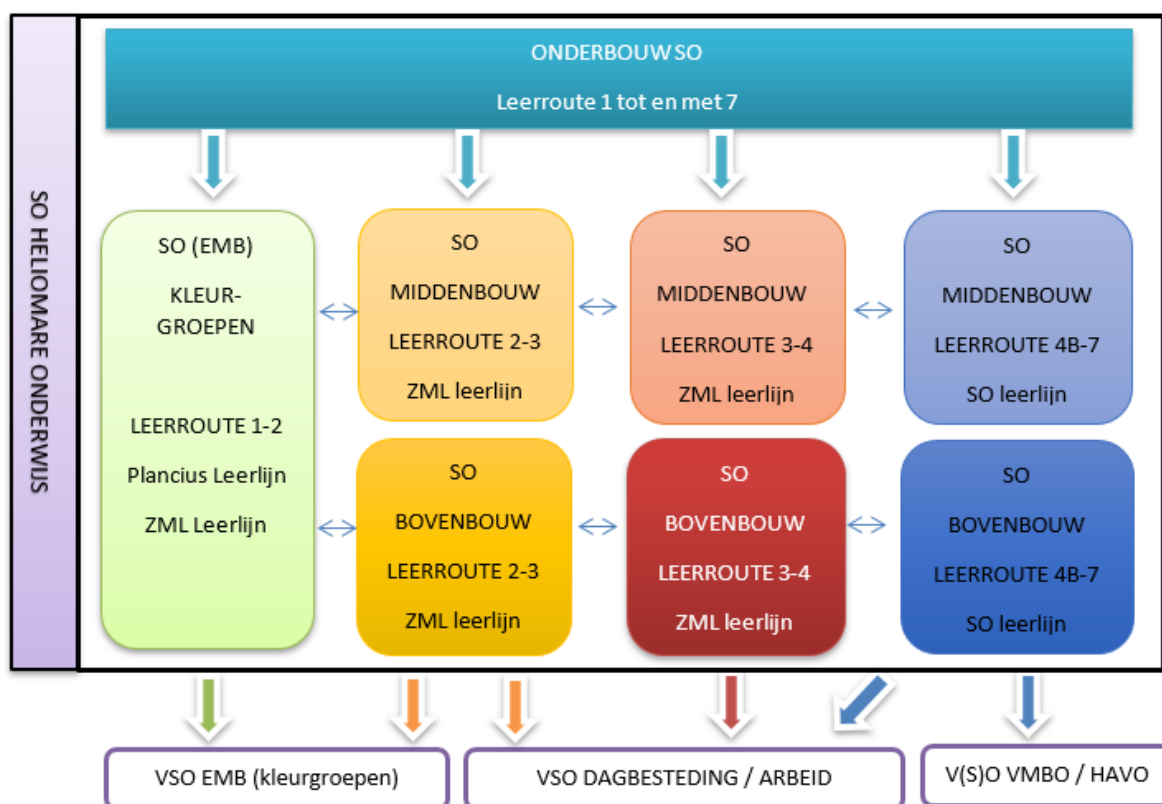
Binnen SO werken we met een onder- midden en bovenbouw. In de onderbouw zitten leerlingen van 4 tot ongeveer 8 jaar, in de midden- en bovenbouw leerlingen van ongeveer 8 tot 12-13 jaar. De doelen en resultaten van het onderwijs leggen we vast in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

Aan het einde van de onderbouwperiode wordt aan de hand van het OPP vastgesteld of de leerling doorstroomt naar het regulier onderwijs, speciaal basisonderwijs (SBO) of speciaal onderwijs (SO).

Het SO Heliomare Onderwijs gebruikt bij de inrichting van het onderwijs en samenstellen van de groepen het doelgroepenmodel als uitgangspunt. Op basis van de leeropbrengsten en/of ondersteuningsbehoefte kan de leerroute bijgesteld worden. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders. In de laatste twee jaren van de bovenbouw wordt duidelijk waar leerlingen naar uitstromen. In het 7e leerjaar wordt een voorlopig advies ten aanzien van het uitstroomniveau vastgesteld. In het 8e leerjaar wordt een definitief advies afgegeven.

Bij leerlingen die alsnog de overstap naar SBO of het regulier onderwijs kunnen maken, wordt gewerkt naar aansluiting bij het vervolgonderwijs elders of naar een laatste jaar in het reguliere onderwijs.

Leerlingen in de leerlijn SBO, werken vooral abstract (op papier). Voor de ZML-groepen wordt zoveel mogelijk de link gelegd naar de leefwereld van het kind en is het aanbod praktisch van aard.

³ SO = Speciaal Onderwijs

⁴ EMB = Ernstig Meervoudig Beperkt

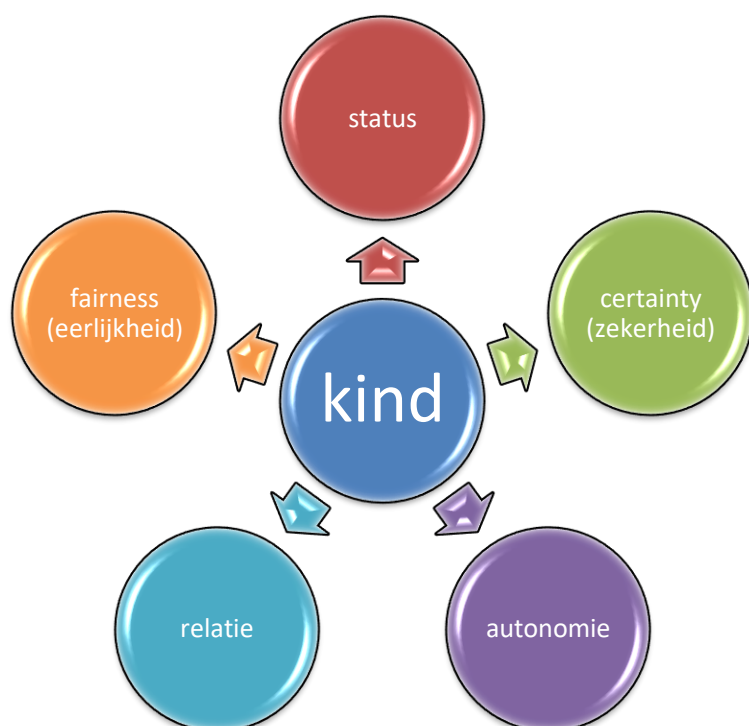
Na het SO stromen leerlingen door naar het VSO EMB, VSO Dagbesteding, VSO Arbeid, Praktijkonderwijs of V(S)O Vervolgonderwijs.

Jaarlijks wordt het OPP van de leerling vastgesteld en/of waar nodig bijgesteld.

Bij het samenstellen van de groepen wordt rekening gehouden met de kalenderleeftijd, sociaal-emotionele ontwikkeling, ontwikkelingsmogelijkheden (maximaal perspectief), fysieke belastbaarheid/zorgzwaarte van de leerling en didactische en pedagogische uitgangspunten.

Het SO Heliomare Onderwijs werkt met de Plancius leerlijn, CED leerlijnen voor ZML en SBO leerlijnen. Jaarlijks stromen nieuwe leerlingen in. Er wordt gewerkt met 'combinatie groepen'. Binnen de groep krijgt elke leerling op basis van zijn persoonlijke ontwikkelingsperspectief een passende leerroute aangeboden.

SO Heliomare Onderwijs staat voor een eenduidige, positieve aanpak. De visie van het onderwijs is gebaseerd op de principes competentie, autonomie en relatie (Stevens 2002). Het SCARF-model (Rock, 2008) ligt ten grondslag aan het dagelijks pedagogisch handelen. Dit model brengt helder in beeld hoe om te gaan met sociale triggers, die zorgen voor passief en actief gedrag. Het SCARF-model beschrijft vijf elementen die ten grondslag liggen aan de relatie van gevoel en gedrag, die bepaalt of je geneigd bent iets te doen óf juist niet. Hoe hoger je scoort op de vijf dimensies, hoe eerder je geneigd bent iets te doen. Hoe lager je scoort, hoe eerder je het gedrag geneigd bent te vermijden.

Status:

Hoe belangrijk voel jij je ten opzichte van anderen?

Certainty:

In hoeverre ben je in staat de toekomst te voorspellen?

Autonomy:

In hoeverre heb je het gevoel dat je keuzes zelf kunt maken?

Relatedness:

Voel je je geaccepteerd door anderen en heb je het gevoel dat je erbij hoort?

Fairness:

Heb je het gevoel dat je eerlijk behandeld

Op het SO Heliomare Onderwijs (inclusief de kleurgroepen) wordt expliciet aandacht gegeven aan handicap-beleving en VRS (vriendschap, relatie en seksualiteit). Er wordt gewerkt vanuit het gedachtegoed van 'De Vreedzame School.' Daarnaast hebben culturele activiteiten ook een belangrijke en betekenisvolle rol binnen het onderwijs. Voor alle leerlingen geldt: wat de leerling zelfstandig kan, laten we de leerling ook zelfstandig doen.

SCHOOLSTANDAARD Speciaal Onderwijs (incl SO EMB)

Uitwerking eindniveaus voor speciaal onderwijs volgens de leerroutes van de doelgroepenindeling .

Leerjaar >	1	2	3	4	5	6	7	8	Streefniveaus Landelijke model
Kalenderleeftijd (1 aug)	4	5	6	7	8	9	10	11(-13)	
Leerroute en IQ	-19 -- 10	-9-0	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	bij benadering/DL
1 (<20)	P1	P2	P3	P4	P5 50%	P5	P6 50%	P6	Plancius 6
2 (20-34)	1 50%	1	2 33%	2 67%	2	3 33%	3 67%	3	ZML niveau 3
3 (35-49)	1 50%	1	2	3	4	5	6 50%	6	ZML niveau 6
4 (50-69)	1/2	3	4	5	6	7	8	9	ZML niveau 9
4 B(55-80)	1 JK	2 JK	2 JK	3 33%	3 67%	3-4	4 67%	4	Basisleerlijn niveau 4 FN E3-M5 VSO / PRO
5 (70-89) 50-75%	1 JK	2 JK	3 50%	3	4 50%	4	5	6	Basisleerlijn niveau 6 FN E5-E6 PRO / VMBO (BBL)
6 (90-110) ≥75%	1 JK	2 JK	3	4	5	6	7	8	Basisleerlijn niveau 8 FN M7-M8 Referentieniveau 1F VMBO (KBL, GTL)
7 IQ >110 >100%	1 JK	2 JK	3	4	5	6	7	8	Basisleerlijn niveau 10 FN > M8 I-II Referentieniveau 1S/2F HAVO / VWO

SCHOOLSTANDAARD Voortgezet Speciaal Onderwijs EMB

Bij de overstap van SO naar VSO EMB moet opnieuw een nieuwe toelaatbaarheidsverklaring worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband. Deze TLV wordt over het algemeen afgegeven tot het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt.

Er bestaat een mogelijkheid om de indicatie te verlengen tot maximaal 20 jaar. Er moet dan onderbouwd worden, waarom dit in het belang is van de leerling. Er moet sprake zijn van nog te behalen onderwijsdoelen en de leerling moet kunnen participeren in het VSO EMB groep van minimaal 6 leerlingen.

In onderstaand schema is aangegeven wat de maximale streefdoelen zijn per leerjaar afgezet tegen de leerroute.

Leerjaar	1	2	3	4	5	6	Streefniveaus Landelijke model
Kalenderleeftijd (1 aug)	12/13	14	15	16	17	18-20	
Leerroute en IQ	61-80	81-90	91-100	101-110	111-120	121-150	Bij benadering/DL
1 (<20)	33% 1	66% 1	1	33% 2	66% 2	2	ZML-niveau 2
2 (20-34)	50% 4	4	50% 5	5	50% 6	6	ZML-niveau 6
3 (35-49)	50% 7	7	50% 8	8	50% 9	9	ZML-niveau 9

EMB leerroute Plancius/ CED SO/VSO inclusief de Rekenboog

CED niveau	P1-P6	1	2	3	4	5	6	7	8	9
leerroute										
1	-19-140	61-140	61-140							
2 zml		-19-0	1-30	31-70	71-80	81-90	91-140			
3 zml		-19-0	1-10	11-20	21-30	31-40	41-70	71-80	81-90	91-140

EMB leerroute VSO Copernicus

CEDniveau		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
leerroute											
1		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140
2 zml		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140
3 zml		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140

Beschrijving doelgroepen Leerroute 1 en 2 – Plancius en ZML Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt bij een categoriebekostiging 'hoog' geboden aan een groep van 6/7 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. Het onderwijs in de midden- en bovenbouwgroep wordt georganiseerd in de zogenaamde kleurgroepen. Het leerlingaantal in deze groepen ligt tussen de 6 en 10 leerlingen. In deze groepen wordt waar nodig extra assistentie ingezet.

Na het SO stromen deze leerlingen door naar VSO EMB.

Leerlingenkenmerken	De leerlingen van de onderbouwgroep zijn tussen de 4 en 8 jaar oud. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep passend is. De meeste van deze leerlingen komen in een kleurgroep (SO EMB). Deze groepen zijn zowel belevingsgericht als activiteitgericht. Deze leerlingen hebben een zeer intensieve begeleiding nodig op de verschillende domeinen. Het ontwikkelingsniveau van de leerlingen is nog (zeer) jong, zowel cognitief als sociaal en emotioneel. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is sprake van een grote achterstand. De leerling is aangewezen op volledige en continue ondersteuning/overname door 1 of meerdere begeleiders bij alle handelingen en/of activiteiten. De leerling kan soms ten dele meewerken bij uitvoering van (deel)handelingen. Er is sprake van een zeer geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerlingen zijn hierbij afhankelijk van een volwassene. Veel van deze leerlingen hebben een revalidatie indicatie. De problematiek is zeer divers. De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. Het ervaren en beleven staat voorop. Dit gebeurt voornamelijk via de zintuiglijke ontwikkeling.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een dagstructuur met voldoende balans tussen rust/ontspanning en activiteit/inspanning. - een individuele benadering met veel nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag. - een klimaat dat uitnodigt tot ervaren en beleven. - intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - reguleren van en beschermen tegen te intensieve of te veel verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen.

	- een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - (zeer) intensief toezicht rondom veiligheid. - een (zeer) intensieve begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een intensieve ondersteuning op het gebied van spel en ontspanning, onder andere door het inzetten van Floorplay en Bewegen in Muziek (BIM) in de klas. - een (zeer) beschutte schoolomgeving.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED Plancius en CED ZML 1-3. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep, waar mogelijk in de groep of in een klein groepje. In deze groepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling, waarbij horen en zien wordt geactiveerd, en ook voelen en ruiken. De activiteiten zijn ervaringsgericht en belevingsgericht en worden in een klein groepje aangeboden. Ook de communicatie is een belangrijk ontwikkelingsgebied. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van de wereld om zich heen. Dit gebeurt door de aanpak 'Totale Communicatie'. Gebruik maken van gebaren, foto's, picto's, spraakcomputer, communicatieknop, vergroten de kans tot bredere ontwikkeling. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Doelen worden behaald als de leerling samen met de leerkracht in een bekende setting de geplande activiteit/handeling uitvoert. In leerroute 2 krijgt de leerling onderwijs met meer taakgerichte, praktische activiteiten, gericht op het inslijpen en automatiseren van vaardigheden. Materialen en activiteiten worden structureel aangeboden en herhaald. Lezen en rekenen is gericht op het hier en nu en is ingebed in de praktijk van elke dag. Spel- en taakontwikkeling is een belangrijke voorwaarde voor gerichte aandacht. Door de ondersteuning en de directe nabijheid van de begeleider kunnen doelen worden behaald.

Beschrijving doelgroepen Leerroute 2, 3 en 4 – ZML Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt geboden aan een groep van 8 tot 12 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. In de midden- en bovenbouwgroep wordt gewerkt in groepen van maximaal 14 leerlingen. Na het SO kunnen deze leerlingen doorstromen naar het VSO EMB, VSO Dagbesteding, VSO Arbeid of Praktijkonderwijs.

Leerlingkenmerken	De leerling van de onderbouwgroep is tussen de 4 en 8 jaar oud. Het ontwikkelingsniveau van de leerling is nog (zeer) jong, zowel cognitief als sociaal en emotioneel. De leerling heeft een ondersteuningsbehoefte op 1 of meerdere domeinen, variërend van zeer intensief tot regelmatig, passend bij de fysieke en sociaal-emotionele leeftijd. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is een achterstand ontstaan. Er is sprake van een geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerlingen zijn hierbij afhankelijk van een volwassene. De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. De leerling leert door te ervaren en beleven. De leerling heeft begeleiding nodig bij het onderzoeken en ontdekken. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep/setting passend is: SO, SBO of PO. De leerling van de midden- en bovenbouwgroepen is tussen de 8 jaar en 14 jaar oud. De leerling heeft een TIQ kleiner dan 69. Er is sprake van een (forse) leerachterstand op meerdere domeinen. De leerstijl van de leerling laat zich duiden door egocentrisch en performaal. De egocentrische leerstijl houdt in dat de leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leren te hanteren. Alles is concreet, dichtbij in tijd en ruimte en gericht op de eigen emotionele beleving. Een performale leerstijl houdt in dat de leerling modellen, schema's en diagrammen kan gebruiken om opgedane kennis te structureren. De leerling leert door voordoen – samendoen – zelf doen. Het leerproces kenmerkt zich door kleine stapjes (doelen) en herhaling.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een positief, waarderend en oplossingsgericht pedagogisch klimaat gericht op betrokkenheid en welbevinden. - een benadering met nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag.

	- (intensieve) begeleiding bij het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - een omgeving waarin het leren omgaan met emoties aangeleerd en gestimuleerd wordt. - een omgeving die hen leert omgaan met verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - een veilige omgeving. - begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een stimulerende leeromgeving die uitnodigt om te leren door doen, horen, proeven, ruiken en zien.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED ZML 1-9, behorend bij leerroute 3 en 4. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep, waar mogelijk in de groep of in een klein groepje. In de onderbouwgroepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling, om de betrokkenheid te vergroten en zodoende een basis te leggen voor de algemene ontwikkeling. In de midden- en bovenbouwgroepen verschuift de aandacht meer naar de cognitieve, communicatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. De activiteiten zijn ervaringsgericht en praktijkgericht en worden in een klein groepje aangeboden. Het onderwijsaanbod houdt rekening met de vertraagde informatieverwerking en de discrepantie tussen de verbale en performale intelligentie. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van en participeren in de wereld om zich heen. Er wordt in de groep gebruik gemaakt van diverse ondersteunende communicatiemiddelen zoals gebaren, foto's, picto's en scripts. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Het onderwijs is taakgericht en praktisch. Onderwijsmethoden worden ingezet als bronnenboeken. Er wordt thematisch gewerkt gericht op het inslijpen en automatiseren van vaardigheden en kennis.

	Er is sprake van een gedifferentieerd aanbod passend bij het leer- en ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Instructie wordt hoofdzakelijk gegeven in niveaugroepjes.
--	--

Beschrijving doelgroepen Leerroute 4B tot en met 7 – SO Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt geboden aan een groep van 10 tot 12 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. In de midden- en bovenbouwgroep wordt gewerkt in groepen van maximaal 16 leerlingen. Het uitstroomniveau van deze leerlingen varieert van Praktijkonderwijs, VMBO, HAVO tot VWO. Leerlingen stromen door naar regulier of speciaal vervolgonderwijs.

Leerlingkenmerken	De leerling van de onderbouwgroep is tussen de 4 en 8 jaar oud. Het ontwikkelingsniveau van de leerling is jong tot leeftijdsadequaat. De leerling heeft een ondersteuningsbehoefte op 1 of meerdere domeinen, variërend van zeer intensief tot leeftijdsadequaat, passend bij de fysieke en sociaal-emotionele leeftijd. Er kan sprake zijn van een geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerling kan – waar nodig – rusten en extra ontspanningstijd krijgen. De leerling leert door te onderzoeken en ontdekken vanuit een innerlijke motivatie en nieuwsgierigheid. De leerling heeft een betrokken leer- en werkhouding. Het jonge schoolkind laat een cognitieve ontwikkeling zien die past bij een SBO- of regulier onderwijsniveau. Er kan sprake zijn van een leerprobleem en/of een achterstand op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep/setting passend is: SO, SBO of PO. De leerling van de midden- en bovenbouwgroepen is tussen de 7 jaar en 14 jaar oud. De leerling heeft een TIQ groter dan 69. Er kan sprake zijn van een leerstoornis, bijvoorbeeld dyslexie, dyscalculie of TOS of een psychiatrische stoornis, zoals bijvoorbeeld ADHD, ADD of ASS. Daarnaast volgen leerlingen met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) het SO Onderwijs. Waar nodig werken we met parttime opvang of ondersteuning buiten de groep, in bijvoorbeeld de begeleidingsklas. De leerstijl van de leerling laat zich vooral duiden door toepassings- en betekenisvolgericht. Zie het doelgroepenmodel beschrijving (https://doelgroepenmodel.lecso.nl).
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een positief, waarderend en oplossingsgericht pedagogisch klimaat gericht op betrokkenheid en welbevinden.

	- een stimulerende leeromgeving waarin het vergroten en versterken van autonomie, competentie, relatie en veiligheid centraal staat. - begeleiding bij het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - een omgeving waarin het leren omgaan met emoties aangeleerd en gestimuleerd wordt. - een omgeving die hen leert omgaan met verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - begeleiding en sturing gericht op persoonlijke ontwikkeling op alle domeinen.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED SO basisleerlijn 1-10, behorend bij leerroute 4B tot en met 7. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep of in een klein groepje. Zo nodig wordt er groepsdoorbroken gewerkt. Het onderwijsaanbod wordt afgestemd op de benodigde behandeling en eventuele zorg. Daarnaast wordt rekening gehouden met de ondersteuningsbehoefte van de leerling, die kan variëren van zeer intensief tot leeftijdsadequaat op de verschillende domeinen. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van en participeren in de wereld om zich heen. Er wordt in de groep gebruik gemaakt van diverse ondersteunende communicatiemiddelen zoals gebaren, foto's, picto's en scripts. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en eigen regie. Er worden onderwijsmethoden ingezet ten behoeve van het lesprogramma. Over het algemeen is sprake van een combinatiegroep. Er wordt gewerkt met een gedifferentieerd aanbod passend bij het leer- en ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De ontwikkeling van de leerlingen wordt gevolgd door het afnemen van Cito-toetsen en het scoren op de leerlijnen.

Beschrijving doelgroepen VSO Leerroute 1 en 2 – COPERNICUS , Plancius en ZML Leerlijnen

Algemeen:

Het onderwijs in de EMB VSO groepen wordt georganiseerd in groepen van 6-10 leerlingen. De leerlingen hebben een Midden of Hoge categoriebekostiging. Daarnaast kan sprake zijn van een extra ondersteuningsbehoefte in de zorg en/of begeleiding. Deze wordt jaarlijks in kaart gebracht en georganiseerd i.s.m. ouders door een beroep te doen op de Jeugdwet, of zorgverzekeraar (WLZ). Indien mogelijk wordt een beroep gedaan voor de leerling op de regeling 'bekostiging EMB'. Deze regeling geldt uitsluitend voor EMB leerlingen "met een combinatie van een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ tot 35), een lichamelijke beperking en bijkomende stoornissen, voor wie naast extra ondersteuning in het onderwijs ook extra zorg nodig is, die op 1 oktober 2014 ingeschreven stond op een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs en voor wie het bevoegd gezag bekostiging categorie 3 (hoog) ontvangt."

Dit budget wordt ingezet voor de extra zorg die EMB-leerlingen nodig hebben. Onder zorg wordt verstaan: begeleiding, persoonlijke verzorging en/of verpleging.

Er is minimaal een leerkracht of leraarondersteuner en een klassen-assistent aanwezig in de groep. Net als de SO-EMB groepen hebben deze VSO groepen een naam gekoppeld aan een kleur. Leerlingen worden ingedeeld op basis van hun ondersteuningsbehoefte, leer- en gedragskenmerken. Er wordt rekening gehouden met de zorgzwaarte en groepsdynamiek. Kalenderleeftijd is bij de indeling van deze groepen niet voorliggend. Het leerlingaantal in deze groepen ligt tussen de 6 en 10 leerlingen.

Leerlingkenmerken

VSO EMB-leerlingen zijn jongeren van 12 jaar en ouder met:

- A.** een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige sensomotorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/ staan), of
- B.** een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of
- C.** een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.

De leerlingen hebben een zeer intensieve begeleiding nodig op verschillende domeinen. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is sprake van een (grote) achterstand. De leerling is aangewezen op continue ondersteuning/overname door 1 of meerdere begeleiders bij alle handelingen en/of activiteiten.

De leerling kan soms ten dele meewerken bij uitvoering van (deel)handelingen. Er is sprake van een zeer geringe

	zelfredzaamheid. Er is altijd een begeleider in de directe nabijheid van de leerling. De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. Er is bij deze leerlingen een smalle marge tussen stimulatie en overprikkeling. Wij letten op de signalen van overprikkeling die het kind geeft en passen het dagprogramma daarop aan. Uitgangspunt van het onderwijsaanbod is dat de leerling leert met (hele) kleine stapjes.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Voor deze leerlingen zijn structuur, herhaling, herkenning en voorspelbaarheid van groot belang. Een herkenbare, veilige ruimte en herkenbare materialen, bieden de leerling vertrouwde om van daaruit initiatief te nemen. Dit vraagt om een heldere structuur in: • het dagprogramma (regelmaat en routine en rust). • benadering (herhaling en herkenbaarheid. Steeds de bekende, vertrouwde manier van benaderen door zoveel mogelijk dezelfde mensen, biedt mogelijkheden voor contact en communicatie. • in communicatie (eenduidigheid). • in ruimte (omgevingsprikkel). Wij bieden de leerlingen: - een duidelijke en herkenbare dagstructuur met voldoende balans tussen rust/ontspanning en activiteit/inspanning. - een individuele benadering met veel nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag. - een klimaat dat uitnodigt tot ervaren en beleven. - intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - reguleren van en beschermen tegen te intensieve of te veel verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - (zeer) intensief toezicht rondom veiligheid. - een (zeer) intensieve begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een intensieve ondersteuning op het gebied van spel en ontspanning, onder andere door het inzetten van Floorplay en Bewegen in Muziek (BIM) in de klas. - een (zeer) beschutte schoolomgeving.

Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED COPERNICUS, PLANCIUS en CED SO ZML. Aansluiten bij de dagelijkse beleving van de leerling is voorwaardelijk voor het leer- en ontwikkelingsproces van de leerling. Dit vraagt intensieve afstemming met ouders en behandelaars. Het behandelen in de vertrouwde en functionele omgeving leidt over het algemeen sneller tot het zich eigen maken van de aangereikte vaardigheden. De (revalidatie)therapie vindt daarom zoveel mogelijk binnen het lokaal en in de groep plaats. Een vertrouwde klassensituatie ondersteunt de ontwikkeling van deze leerlingen. Deze kinderen kunnen zich vaardigheden eigen maken binnen de functionele situatie. In deze groepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de zelfredzaamheid, welbevinden, de sociaal- emotionele ontwikkeling, de motorische en zintuiglijke ontwikkeling. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van de wereld om zich heen. Dit gebeurt door de aanpak 'Totale Communicatie'. Er wordt zo nodig gebruik gemaakt van ondersteunende gebaren, foto's, picto's. De inzet van spraakhulpmiddelen vergroot de kans tot bredere ontwikkeling. De activiteiten zijn praktisch en ervaringsgericht en belevingsgericht en worden in het lokaal aangeboden. Vanaf 16 jaar wordt er met het opstellen van de onderwijsdoelen nadrukkelijk rekening gehouden met de vervolgsetting. Wat heeft de leerling nodig om straks in de vervolg situatie goed te kunnen functioneren? Indien mogelijk gaat de leerling al dagdelen naar de vervolgsetting zodat de transitie geleidelijk verloopt. Onderwijs, ouders en dagbesteding centra stemmen daartoe op elkaar af. Ouders oriënteren zich vroegtijdig op de mogelijke vervolgsituatie en leggen de contacten met het gewenste dagbestedingscentrum. De schoolmaatschappelijk werkster kan zo nodig een adviserende en ondersteunende rol hebben in deze transitie. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Door de ondersteuning en de directe nabijheid van een bekende begeleider in een bekende setting kan de leerling doelen behalen.
--	---

Beschrijving doelgroepen SO inclusief
(V)SO EMB
Heliomare De Ruimte te Bergen

Heliomare De Ruimte verzorgt passend onderwijs voor leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte van 4 tot maximaal 14 jaar. Het VSO EMB⁵ valt in de organisatie onder het SO⁶. De beschrijving van deze doelgroep is daarom meegenomen in deze bijlage.

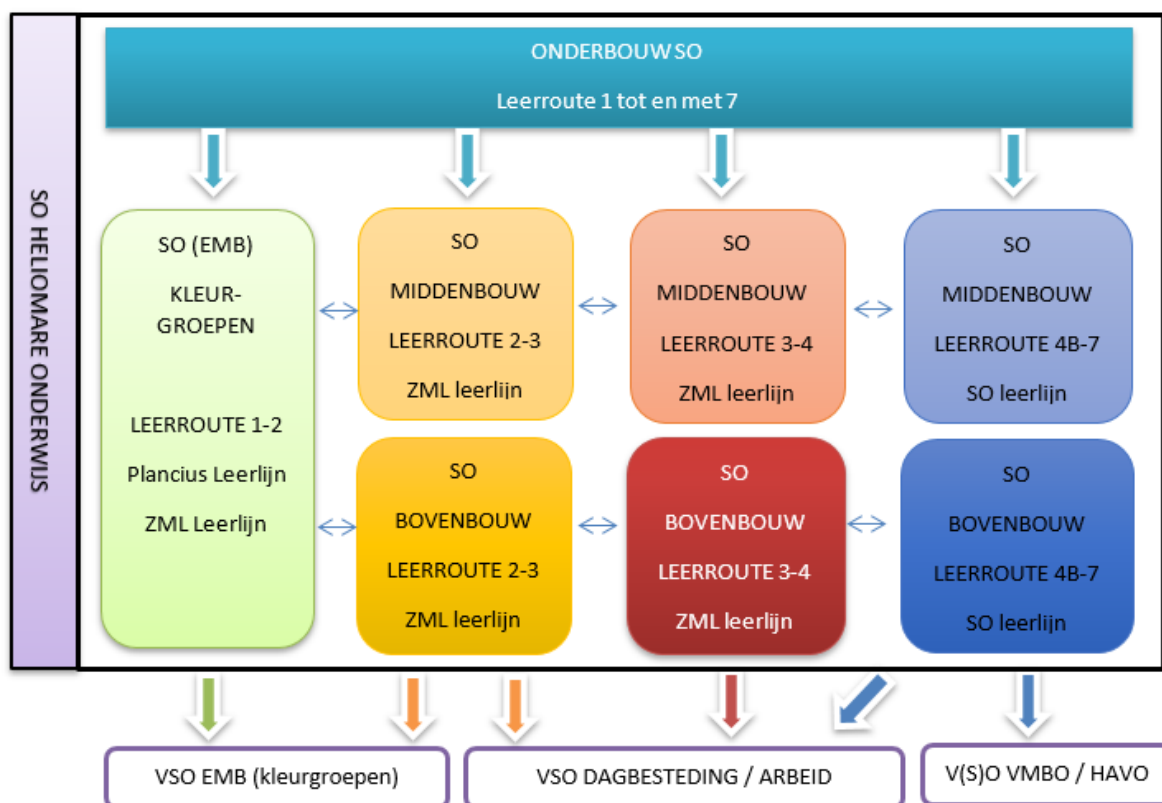
Binnen SO werken we met een onder- midden en bovenbouw. In de onderbouw zitten leerlingen van 4 tot ongeveer 8 jaar, in de midden- en bovenbouw leerlingen van ongeveer 8 tot 12-13 jaar. De doelen en resultaten van het onderwijs leggen we vast in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

Aan het einde van de onderbouwperiode wordt aan de hand van het OPP vastgesteld of de leerling doorstroomt naar het regulier onderwijs, speciaal basisonderwijs (SBO) of speciaal onderwijs (SO).

De Ruimte gebruikt bij de inrichting van het onderwijs en samenstellen van de groepen het doelgroepenmodel als uitgangspunt. Op basis van de leeropbrengsten en/of ondersteuningsbehoefte kan de leerroute bijgesteld worden. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders. In de laatste twee jaren van de bovenbouw wordt duidelijk waar leerlingen naar uitstromen. In het 7e leerjaar wordt een voorlopig advies ten aanzien van het uitstroomniveau vastgesteld. In het 8e leerjaar wordt een definitief advies afgegeven.

Bij leerlingen die alsnog de overstap naar SBO of het regulier onderwijs kunnen maken, wordt gewerkt naar aansluiting bij het vervolgonderwijs elders of naar een laatste jaar in het reguliere onderwijs.

Leerlingen in de leerlijn SBO, werken vooral abstract (op papier). Voor de ZML-groepen wordt zoveel mogelijk de link gelegd naar de leefwereld van het kind en is het aanbod praktisch van aard.

⁵ EMB = Ernstig Meervoudig Beperkt

⁶ SO = speciaal onderwijs

Na het SO stromen leerlingen door naar het VSO EMB, VSO Dagbesteding, VSO Arbeid, Praktijkonderwijs of V(S)O Vervolgonderwijs.

Jaarlijks wordt het OPP van de leerling vastgesteld en/of waar nodig bijgesteld.

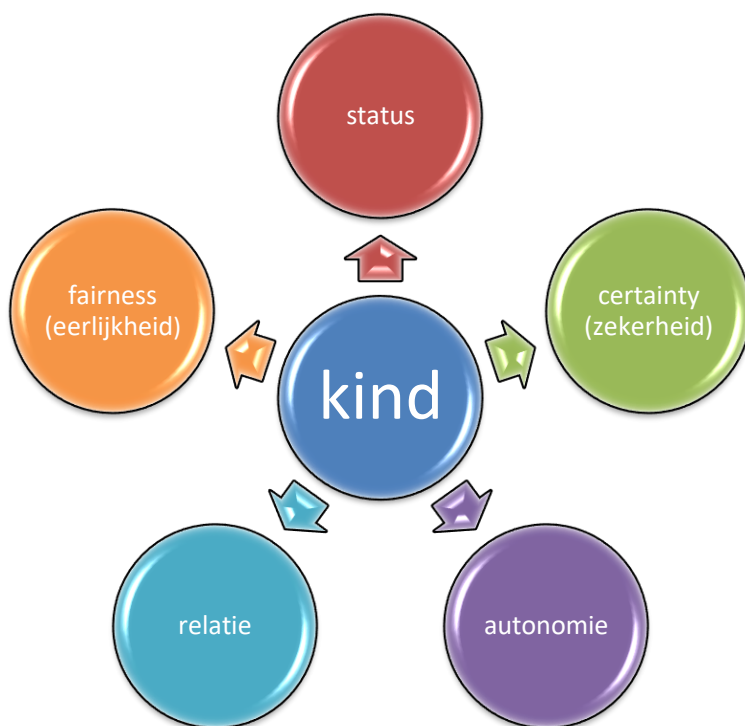
Bij het samenstellen van de groepen wordt rekening gehouden met de kalenderleeftijd, sociaal-emotionele ontwikkeling, ontwikkelingsmogelijkheden (maximaal perspectief), fysieke belastbaarheid/zorgzwaarte van de leerling en didactische en pedagogische uitgangspunten.

De Ruimte werkt met de Plancius leerlijn, CED leerlijnen voor ZML en SBO leerlijnen. Jaarlijks stromen nieuwe leerlingen in. Er wordt gewerkt met 'combinatie groepen'. Binnen de groep krijgt elke leerling op basis van zijn persoonlijke ontwikkelingsperspectief een passende leerroute aangeboden.

De Ruimte staat voor een eenduidige, positieve aanpak. De visie van het onderwijs is gebaseerd op de principes competentie, autonomie en relatie (Stevens 2002). Het SCARF-model (Rock, 2008) ligt ten grondslag aan het dagelijks pedagogisch handelen. Dit model brengt helder in beeld hoe om te gaan met sociale triggers, die zorgen voor passief en actief gedrag. Het SCARF-model beschrijft vijf elementen die ten grondslag liggen aan de relatie van gevoel en gedrag, die bepaalt of je geneigd bent iets te doen óf juist niet.

Hoe hoger je scoort op de vijf dimensies, hoe eerder je geneigd bent iets te doen.

Hoe lager je scoort, hoe eerder je het gedrag geneigd bent te vermijden.

Status:

Hoe belangrijk voel jij je ten opzichte van anderen?

Certainty:

In hoeverre ben je in staat de toekomst te voorspellen?

Autonomy:

In hoeverre heb je het gevoel dat je keuzes zelf kunt maken?

Relatedness:

Voel je je geaccepteerd door anderen en heb je het gevoel dat je erbij hoort?

Fairness:

Heb je het gevoel dat je eerlijk behandeld

Op De Ruimte (inclusief de kleurgroepen) wordt expliciet aandacht gegeven aan handicap-beleving en VRS (vriendschap, relatie en seksualiteit). Er wordt gewerkt vanuit het gedachtegoed van 'De Vreedzame School.' Daarnaast hebben culturele activiteiten ook een belangrijke en betekenisvolle rol binnen het onderwijs. Voor alle leerlingen geldt: wat de leerling zelfstandig kan, laten we de leerling ook zelfstandig doen.

SCHOOLSTANDAARD Speciaal Onderwijs (incl SO EMB)

Uitwerking eindniveaus voor speciaal onderwijs volgens de leerroutes van de doelgroepenindeling .

Leerjaar >	1	2	3	4	5	6	7	8	Streefniveaus Landelijke model
Kalenderleeftijd (1 aug)	4	5	6	7	8	9	10	11(-13)	
Leerroute en IQ	-19 -- 10	-9-0	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	bij benadering/DL
1 (<20)	P1	P2	P3	P4	P5 50%	P5	P6 50%	P6	Plancius 6
2 (20-34)	1 50%	1	2 33%	2 67%	2	3 33%	3 67%	3	ZML niveau 3
3 (35-49)	1 50%	1	2	3	4	5	6 50%	6	ZML niveau 6
4 (50-69)	1/2	3	4	5	6	7	8	9	ZML niveau 9
4 B(55-80)	1 JK	2 JK	2 JK	3 33%	3 67%	3-4	4 67%	4	Basisleerlijn niveau 4 FN E3-M5 VSO / PRO
5 (70-89) 50-75%	1 JK	2 JK	3 50%	3	4 50%	4	5	6	Basisleerlijn niveau 6 FN E5-E6 PRO / VMBO (BBL)
6 (90-110) ≥75%	1 JK	2 JK	3	4	5	6	7	8	Basisleerlijn niveau 8 FN M7-M8 Referentieniveau 1F VMBO (KBL, GTL)
7 IQ >110 >100%	1 JK	2 JK	3	4	5	6	7	8	Basisleerlijn niveau 10 FN > M8 I-II Referentieniveau 1S/2F HAVO / VWO

SCHOOLSTANDAARD Voortgezet Speciaal Onderwijs EMB

Bij de overstap van SO naar VSO EMB moet opnieuw een nieuwe toelaatbaarheidsverklaring worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband. Deze TLV wordt over het algemeen afgegeven tot het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt.

Er bestaat een mogelijkheid om de indicatie te verlengen tot maximaal 20 jaar. Er moet dan onderbouwd worden, waarom dit in het belang is van de leerling. Er moet sprake zijn van nog te behalen onderwijsdoelen en de leerling moet kunnen participeren in het VSO EMB groep van minimaal 6 leerlingen.

In onderstaand schema is aangegeven wat de maximale streefdoelen zijn per leerjaar afgezet tegen de leerroute.

Leerjaar	1	2	3	4	5	6	Streefniveaus Landelijke model
Kalenderleeftijd (1 aug)	12/13	14	15	16	17	18-20	
Leerroute en IQ	61-80	81-90	91-100	101-110	111-120	121-150	Bij benadering/DL
1 (<20)	33% 1	66% 1	1	33% 2	66% 2	2	ZML-niveau 2
2 (20-34)	50% 4	4	50% 5	5	50% 6	6	ZML-niveau 6
3 (35-49)	50% 7	7	50% 8	8	50% 9	9	ZML-niveau 9

EMB leerroute Plancius/ CED SO/VSO inclusief de Rekenboog

CED niveau	P1-P6	1	2	3	4	5	6	7	8	9
leerroute										
1	-19-140	61-140	61-140							
2 zml		-19-0	1-30	31-70	71-80	81-90	91-140			
3 zml		-19-0	1-10	11-20	21-30	31-40	41-70	71-80	81-90	91-140

EMB leerroute VSO Copernicus

CEDniveau		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
leerroute											
1		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140
2 zml		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140
3 zml		61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140	61-140

Beschrijving doelgroepen Leerroute 1 en 2 – Plancius en ZML Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt bij een categoriebekostiging 'hoog' geboden aan een groep van 6/7 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. Het onderwijs in de midden- en bovenbouwgroep wordt georganiseerd in de zogenaamde kleurgroepen. Het leerlingaantal in deze groepen ligt tussen de 6 en 10 leerlingen. In deze groepen wordt waar nodig extra assistentie ingezet.

Na het SO stromen deze leerlingen door naar VSO EMB.

Leerlingenkenmerken	De leerlingen van de onderbouwgroep zijn tussen de 4 en 8 jaar oud. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep passend is. De meeste van deze leerlingen komen in een kleurgroep (SO EMB). Deze groepen zijn zowel belevingsgericht als activiteitgericht. Deze leerlingen hebben een zeer intensieve begeleiding nodig op de verschillende domeinen. Het ontwikkelingsniveau van de leerlingen is nog (zeer) jong, zowel cognitief als sociaal en emotioneel. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is sprake van een grote achterstand. De leerling is aangewezen op volledige en continue ondersteuning/overname door 1 of meerdere begeleiders bij alle handelingen en/of activiteiten. De leerling kan soms ten dele meewerken bij uitvoering van (deel)handelingen. Er is sprake van een zeer geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerlingen zijn hierbij afhankelijk van een volwassene. Veel van deze leerlingen hebben een revalidatie indicatie. De problematiek is zeer divers. De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. Het ervaren en beleven staat voorop. Dit gebeurt voornamelijk via de zintuiglijke ontwikkeling.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een dagstructuur met voldoende balans tussen rust/ontspanning en activiteit/inspanning. - een individuele benadering met veel nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag. - een klimaat dat uitnodigt tot ervaren en beleven. - intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - reguleren van en beschermen tegen te intensieve of te veel verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen.

	- een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - (zeer) intensief toezicht rondom veiligheid. - een (zeer) intensieve begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een intensieve ondersteuning op het gebied van spel en ontspanning, onder andere door het inzetten van Floorplay en Bewegen in Muziek (BIM) in de klas. - een (zeer) beschutte schoolomgeving.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED Plancius en CED ZML 1-3. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep, waar mogelijk in de groep of in een klein groepje. In deze groepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling, waarbij horen en zien wordt geactiveerd, en ook voelen en ruiken. De activiteiten zijn ervaringsgericht en belevingsgericht en worden in een klein groepje aangeboden. Ook de communicatie is een belangrijk ontwikkelingsgebied. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van de wereld om zich heen. Dit gebeurt door de aanpak 'Totale Communicatie'. Gebruik maken van gebaren, foto's, picto's, spraakcomputer, communicatieknop, vergroten de kans tot bredere ontwikkeling. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Doelen worden behaald als de leerling samen met de leerkracht in een bekende setting de geplande activiteit/handeling uitvoert. In leerroute 2 krijgt de leerling onderwijs met meer taakgerichte, praktische activiteiten, gericht op het inslijpen en automatiseren van vaardigheden. Materialen en activiteiten worden structureel aangeboden en herhaald. Lezen en rekenen is gericht op het hier en nu en is ingebed in de praktijk van elke dag. Spel- en taakontwikkeling is een belangrijke voorwaarde voor gerichte aandacht. Door de ondersteuning en de directe nabijheid van de begeleider kunnen doelen worden behaald.

Beschrijving doelgroepen Leerroute 2, 3 en 4 – ZML Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt geboden aan een groep van 8 tot 12 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. In de midden- en bovenbouwgroep wordt gewerkt in groepen van maximaal 14 leerlingen. Na het SO kunnen deze leerlingen doorstromen naar het VSO EMB, VSO Dagbesteding, VSO Arbeid of Praktijkonderwijs.

Leerlingkenmerken	De leerling van de onderbouwgroep is tussen de 4 en 8 jaar oud. Het ontwikkelingsniveau van de leerling is nog (zeer) jong, zowel cognitief als sociaal en emotioneel. De leerling heeft een ondersteuningsbehoefte op 1 of meerdere domeinen, variërend van zeer intensief tot regelmatig, passend bij de fysieke en sociaal-emotionele leeftijd. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is een achterstand ontstaan. Er is sprake van een geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerlingen zijn hierbij afhankelijk van een volwassene. De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. De leerling leert door te ervaren en beleven. De leerling heeft begeleiding nodig bij het onderzoeken en ontdekken. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep/setting passend is: SO, SBO of PO. De leerling van de midden- en bovenbouwgroepen is tussen de 8 jaar en 14 jaar oud. De leerling heeft een TIQ kleiner dan 69. Er is sprake van een (forse) leerachterstand op meerdere domeinen. De leerstijl van de leerling laat zich duiden door egocentrisch en performaal. De egocentrische leerstijl houdt in dat de leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leren te hanteren. Alles is concreet, dichtbij in tijd en ruimte en gericht op de eigen emotionele beleving. Een performale leerstijl houdt in dat de leerling modellen, schema's en diagrammen kan gebruiken om opgedane kennis te structureren. De leerling leert door voordoen – samendoen – zelf doen. Het leerproces kenmerkt zich door kleine stapjes (doelen) en herhaling.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een positief, waarderend en oplossingsgericht pedagogisch klimaat gericht op betrokkenheid en welbevinden. - een benadering met nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag.

	- (intensieve) begeleiding bij het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - een omgeving waarin het leren omgaan met emoties aangeleerd en gestimuleerd wordt. - een omgeving die hen leert omgaan met verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - een veilige omgeving. - begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een stimulerende leeromgeving die uitnodigt om te leren door doen, horen, proeven, ruiken en zien.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED ZML 1-9, behorend bij leerroute 3 en 4. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep, waar mogelijk in de groep of in een klein groepje. In de onderbouwgroepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling, om de betrokkenheid te vergroten en zodoende een basis te leggen voor de algemene ontwikkeling. In de midden- en bovenbouwgroepen verschuift de aandacht meer naar de cognitieve, communicatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. De activiteiten zijn ervaringsgericht en praktijkgericht en worden in een klein groepje aangeboden. Het onderwijsaanbod houdt rekening met de vertraagde informatieverwerking en de discrepantie tussen de verbale en performale intelligentie. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van en participeren in de wereld om zich heen. Er wordt in de groep gebruik gemaakt van diverse ondersteunende communicatiemiddelen zoals gebaren, foto's, picto's en scripts. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Het onderwijs is taakgericht en praktisch. Onderwijsmethoden worden ingezet als bronnenboeken. Er wordt thematisch gewerkt gericht op het inslijpen en automatiseren van vaardigheden en kennis.

	Er is sprake van een gedifferentieerd aanbod passend bij het leer- en ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Instructie wordt hoofdzakelijk gegeven in niveaugroepjes.
--	--

Beschrijving doelgroepen Leerroute 4B tot en met 7 – SO Leerlijn

Algemeen:

Het onderwijs in de onderbouwgroep wordt geboden aan een groep van 10 tot 12 leerlingen. Er is een leerkracht en een klassen-assistent aanwezig in de groep. In de midden- en bovenbouwgroep wordt gewerkt in groepen van maximaal 16 leerlingen. Het uitstroomniveau van deze leerlingen varieert van Praktijkonderwijs, VMBO, HAVO tot VWO. Leerlingen stromen door naar regulier of speciaal vervolgonderwijs.

Leerlingkenmerken	De leerling van de onderbouwgroep is tussen de 4 en 8 jaar oud. Het ontwikkelingsniveau van de leerling is jong tot leeftijdsadequaat. De leerling heeft een ondersteuningsbehoefte op 1 of meerdere domeinen, variërend van zeer intensief tot leeftijdsadequaat, passend bij de fysieke en sociaal-emotionele leeftijd. Er kan sprake zijn van een geringe zelfredzaamheid, gedurende de dag zijn er meerdere zorgmomenten. De leerling kan – waar nodig – rusten en extra ontspanningstijd krijgen. De leerling leert door te onderzoeken en ontdekken vanuit een innerlijke motivatie en nieuwsgierigheid. De leerling heeft een betrokken leer- en werkhouding. Het jonge schoolkind laat een cognitieve ontwikkeling zien die past bij een SBO- of regulier onderwijsniveau. Er kan sprake zijn van een leerprobleem en/of een achterstand op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Bij de overgang naar de midden- en bovenbouw wordt bepaald welke vervolggroep/setting passend is: SO, SBO of PO. De leerling van de midden- en bovenbouwgroepen is tussen de 7 jaar en 14 jaar oud. De leerling heeft een TIQ groter dan 69. Er kan sprake zijn van een leerstoornis, bijvoorbeeld dyslexie, dyscalculie of TOS of een psychiatrische stoornis, zoals bijvoorbeeld ADHD, ADD of ASS. Daarnaast volgen leerlingen met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) het SO Onderwijs. Waar nodig werken we met parttime opvang of ondersteuning buiten de groep, in bijvoorbeeld de begeleidingsklas. De leerstijl van de leerling laat zich vooral duiden door toepassings- en betekenisvolgericht. Zie het doelgroepenmodel beschrijving (https://doelgroepenmodel.lecso.nl).
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Wij bieden de leerlingen: - een positief, waarderend en oplossingsgericht pedagogisch klimaat gericht op betrokkenheid en welbevinden.

	- een stimulerende leeromgeving waarin het vergroten en versterken van autonomie, competentie, relatie en veiligheid centraal staat. - begeleiding bij het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - een omgeving waarin het leren omgaan met emoties aangeleerd en gestimuleerd wordt. - een omgeving die hen leert omgaan met verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - begeleiding en sturing gericht op persoonlijke ontwikkeling op alle domeinen.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED SO basisleerlijn 1-10, behorend bij leerroute 4B tot en met 7. De doelen die passen binnen de zone van de naaste ontwikkeling van de leerling zijn leidend voor de te plannen activiteiten en lessen in de groep of in een klein groepje. Zo nodig wordt er groepsdoorbroken gewerkt. Het onderwijsaanbod wordt afgestemd op de benodigde behandeling en eventuele zorg. Daarnaast wordt rekening gehouden met de ondersteuningsbehoefte van de leerling, die kan variëren van zeer intensief tot leeftijdsadequaat op de verschillende domeinen. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van en participeren in de wereld om zich heen. Er wordt in de groep gebruik gemaakt van diverse ondersteunende communicatiemiddelen zoals gebaren, foto's, picto's en scripts. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en eigen regie. Er worden onderwijsmethoden ingezet ten behoeve van het lesprogramma. Over het algemeen is sprake van een combinatiegroep. Er wordt gewerkt met een gedifferentieerd aanbod passend bij het leer- en ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De ontwikkeling van de leerlingen wordt gevolgd door het afnemen van Cito-toetsen en het scoren op de leerlijnen.

Beschrijving doelgroepen VSO Leerroute 1 en 2 – COPERNICUS , Plancius en ZML Leerlijnen

Algemeen:

Het onderwijs in de EMB VSO groepen wordt georganiseerd in groepen van 6-10 leerlingen. De leerlingen hebben een Midden of Hoge categoriebekostiging. Daarnaast kan sprake zijn van een extra ondersteuningsbehoefte in de zorg en/of begeleiding. Deze wordt jaarlijks in kaart gebracht en georganiseerd i.s.m. ouders door een beroep te doen op de Jeugdwet, of zorgverzekeraar (WLZ). Indien mogelijk wordt een beroep gedaan voor de leerling op de regeling 'bekostiging EMB'. Deze regeling geldt uitsluitend voor EMB leerlingen "met een combinatie van een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ tot 35), een lichamelijke beperking en bijkomende stoornissen, voor wie naast extra ondersteuning in het onderwijs ook extra zorg nodig is, die op 1 oktober 2014 ingeschreven stond op een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs en voor wie het bevoegd gezag bekostiging categorie 3 (hoog) ontvangt."

Dit budget wordt ingezet voor de extra zorg die EMB-leerlingen nodig hebben. Onder zorg wordt verstaan: begeleiding, persoonlijke verzorging en/of verpleging.

Er is minimaal een leerkracht of leraarondersteuner en een klassen-assistent aanwezig in de groep. Leerlingen worden ingedeeld op basis van hun ondersteuningsbehoefte, leer- en gedragskenmerken. Er wordt rekening gehouden met de zorgzwaarte en groepsdynamiek. Kalenderleeftijd is bij de indeling van deze groepen niet voorliggend. Het leerlingaantal in deze groepen ligt tussen de 6 en 10 leerlingen.

Leerlingkenmerken

VSO EMB-leerlingen zijn jongeren van 12 jaar en ouder met:

A. een laag ontwikkelingsperspectief ten gevolge van een ernstige verstandelijke beperking (IQ < 35), vaak met moeilijk te 'lezen' gedrag en ernstige sensomotorische problematiek (zoals ontbreken van spraak, bijna niet kunnen zitten/ staan), of

B. een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) en een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen, of

C. een matig tot lichte verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.

De leerlingen hebben een zeer intensieve begeleiding nodig op verschillende domeinen. De ontwikkeling verloopt vertraagd en er is sprake van een (grote) achterstand. De leerling is aangewezen op continue ondersteuning/overname door 1 of meerdere begeleiders bij alle handelingen en/of activiteiten.

De leerling kan soms ten dele meewerken bij uitvoering van (deel)handelingen. Er is sprake van een zeer geringe zelfredzaamheid. Er is altijd een begeleider in de directe nabijheid van de leerling.

	De leerling is aangewezen op een lesprogramma met een gebalanceerde verdeling van rust/ontspanning en activiteit/inspanning. Er is bij deze leerlingen een smalle marge tussen stimulatie en overprikkeling. Wij letten op de signalen van overprikkeling die het kind geeft en passen het dagprogramma daarop aan. Uitgangspunt van het onderwijsaanbod is dat de leerling leert met (hele) kleine stapjes.
Pedagogische en praktische ondersteuningsbehoefte	Voor deze leerlingen zijn structuur, herhaling, herkenning en voorspelbaarheid van groot belang. Een herkenbare, veilige ruimte en herkenbare materialen, bieden de leerling vertrouwde om van daaruit initiatief te nemen. Dit vraagt om een heldere structuur in: • het dagprogramma (regelmaat en routine en rust). • benadering (herhaling en herkenbaarheid. Steeds de bekende, vertrouwde manier van benaderen door zoveel mogelijk dezelfde mensen, biedt mogelijkheden voor contact en communicatie. • in communicatie (eenduidigheid). • in ruimte (omgevingsprikkel). Wij bieden de leerlingen: - een duidelijke en herkenbare dagstructuur met voldoende balans tussen rust/ontspanning en activiteit/inspanning. - een individuele benadering met veel nabijheid, begrenzing en uitlokken van positief gedrag. - een klimaat dat uitnodigt tot ervaren en beleven. - intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op en interactie met de omgeving. - reguleren van en beschermen tegen te intensieve of te veel verschillende prikkels. - overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd en personen. - een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en vaste rituelen. - (zeer) intensief toezicht rondom veiligheid. - een (zeer) intensieve begeleiding en sturing gericht op communicatie, zelfredzaamheid, sociaal emotioneel en leren en ontwikkelen. - een intensieve ondersteuning op het gebied van spel en ontspanning, onder andere door het inzetten van Floorplay en Bewegen in Muziek (BIM) in de klas. - een (zeer) beschutte schoolomgeving.
Cognitieve ondersteuningsbehoefte	Er wordt gebruik gemaakt van de leerlijnenpakketten van CED COPERNICUS, PLANCIUS en CED SO ZML.

	Aansluiten bij de dagelijkse beleving van de leerling is voorwaardelijk voor het leer- en ontwikkelingsproces van de leerling. Dit vraagt intensieve afstemming met ouders en behandelaars. Het behandelen in de vertrouwde en functionele omgeving leidt over het algemeen sneller tot het zich eigen maken van de aangereikte vaardigheden. De (revalidatie)therapie vindt daarom zoveel mogelijk binnen het lokaal en in de groep plaats. Een vertrouwde klassensituatie ondersteunt de ontwikkeling van deze leerlingen. Deze kinderen kunnen zich vaardigheden eigen maken binnen de functionele situatie. In deze groepen ligt de nadruk op aanbod ten behoeve van de zelfredzaamheid, welbevinden, de sociaal- emotionele ontwikkeling, de motorische en zintuiglijke ontwikkeling. Er wordt gewerkt aan het leren in contact te zijn met de ander en het leren begrijpen van de wereld om zich heen. Dit gebeurt door de aanpak 'Totale Communicatie'. Er wordt zo nodig gebruik gemaakt van ondersteunende gebaren, foto's, picto's. De inzet van spraakhulpmiddelen vergroot de kans tot bredere ontwikkeling. De activiteiten zijn praktisch en ervaringsgericht en belevingsgericht en worden in het lokaal aangeboden. Vanaf 16 jaar wordt er met het opstellen van de onderwijsdoelen nadrukkelijk rekening gehouden met de vervolgsituatie. Wat heeft de leerling nodig om straks in de vervolgsituatie goed te kunnen functioneren? Indien mogelijk gaat de leerling al dagdelen naar de vervolgsituatie zodat de transitie geleidelijk verloopt. Onderwijs, ouders en dagbesteding centra stemmen daartoe op elkaar af. Ouders oriënteren zich vroegtijdig op de mogelijke vervolgsituatie en leggen de contacten met het gewenste dagbestedingscentrum. De schoolmaatschappelijk werkster kan zo nodig een adviserende en ondersteunende rol hebben in deze transitie. Het stimuleren van de zelfredzaamheid en autonomie zorgt voor een zo groot mogelijke zelfstandigheid en geeft mogelijkheden voor eigen regie. Door de ondersteuning en de directe nabijheid van een bekende begeleider in een bekende setting kan de leerling doelen behalen.
--	---

Beschrijving doelgroepen SO inclusief
(V)SO EMB
Heliomare De Alk te Alkmaar

Op de locatie de Alk bieden wij speciaal onderwijs (SO) aan leerlingen met een verstandelijke, meervoudige beperking en/of een vorm van aan autisme verwante stoornis in de leeftijd van 4 tot en met 14 jaar. Daarnaast bieden wij onderwijs aan leerlingen in het Autisme Centrum Noord Holland 'De Boog' te Heerhugowaard.

Ons doel is de leerlingen voor te bereiden op een zo geïntegreerd en zelfstandig mogelijk functioneren in de maatschappij op de leefgebieden werken (betaald en onbetaald), wonen, vrijetijdsbesteding en burgerschap. De school werkt niet vanuit een bepaalde godsdienst of levensovertuiging.

Onze afdeling speciaal onderwijs is ingedeeld in kernteams, die bestaan uit:

- de onderbouw
 - de bovenbouw
 - 3 structuurgroepen
 - 1 onderwijsgroep in het Autisme Centrum Noord-Holland 'De Boog' te Heerhugowaard.
- Het samenstellen van de verschillende groepen is een mix van de volgende factoren: sociaal emotionele en cognitieve ontwikkeling, kalenderleeftijd, gedrag en zorgondersteuning. De leerlingen worden door middel van het leerlingvolgsysteem Parnassys met daarin de Plancius leerlijnen en CED ZML leerlijnen gevolgd.

Reguliere groepen:

In ons onderwijs gaan we uit van de mogelijkheden van de leerling en sluiten we daar zoveel mogelijk bij aan. Indien een leerling zich veilig voelt zal deze tot ontwikkeling komen.

Kennis wordt aangeboden op een manier die bij de leerling past. De leerling leert beter als de leerstof op hem of haar is afgestemd en de interesse van de leerling heeft. Door middel van lessen van de Vreedzame School (Beste Vrienden) wordt gewerkt aan de sociaal emotionele ontwikkeling en veiligheid in school.

De lessen zijn minder statisch door samenwerken, afwisseling, bewegen en met praktische, dagelijkse vaardigheden wordt de leerling enthousiast gemaakt voor datgene wat geleerd moet worden. Eigen verantwoordelijkheid en zelfvertrouwen worden aangesproken en gestimuleerd. In de groepen wordt gewerkt met betekenisvolle trajecten. De thema's sluiten aan bij de belevingswereld van de leerlingen.

Structuurgroepen:

Wanneer een leerling dermate beperkt wordt door de ernst van een autistische- of gedrag stoornis en de hulpvraag van de leerling niet beantwoord kan worden in de reguliere groep, bestaat de mogelijkheid tot plaatsing in de structuurgroep.

In de structuurgroepen wordt gewerkt volgens de TEACCH-principes.

Onderwijsgroep in Autisme Centrum Noord-Holland 'De Boog.'

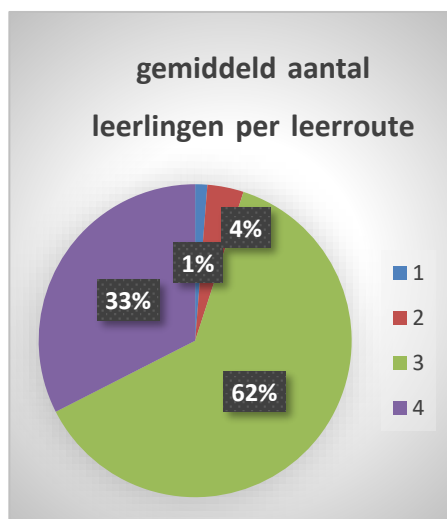
Het Autisme Centrum Noord-Holland is een unieke ontwikkelplek voor kinderen met autisme die om welke reden dan ook (tijdelijk) niet naar school kunnen. Het Autisme Centrum Noord-Holland is een initiatief van ouders, samen met Esdégé-Reigersdaal en Heliomare.

Sinds maart 2018 biedt Autisme Centrum Noord-Holland een nieuwe vorm van zorg in combinatie met onderwijs op locatie 'de Boog' in Heerhugowaard. Het centrum is een veilige plek voor kinderen met autisme, waar ze onderwijs wél aan kunnen. Met intensieve, individuele begeleiding (1-op-1 en in de groep), een onderwijspakket op maat voor elk kind en voortdurende afstemming met de kinderen, ouders en begeleiders in een multidisciplinaire setting, zorgen wij ervoor dat de kinderen weer tot bloei komen en zich aan kunnen sluiten bij de maatschappij. Plezier, balans en eigen motivatie zijn belangrijke uitgangspunten. De zorg en begeleiding wordt gedaan door onze samenwerkingspartner Esdégé-Reigersdaal. Heliomare – de Alk verzorgt het onderwijs.

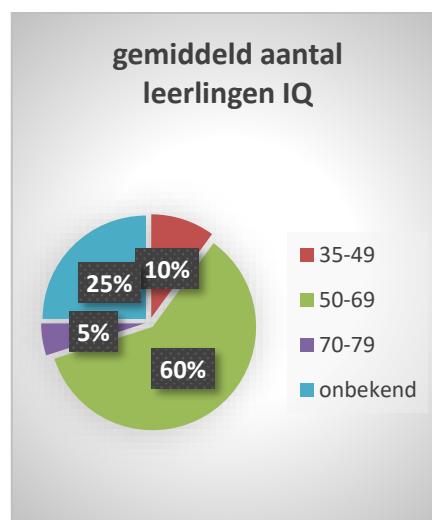
SCHOOLSTANDAARD Speciaal Onderwijs De Alk

Uitwerking eindniveaus voor speciaal onderwijs volgens de leerroutes van de doelgroepenindeling

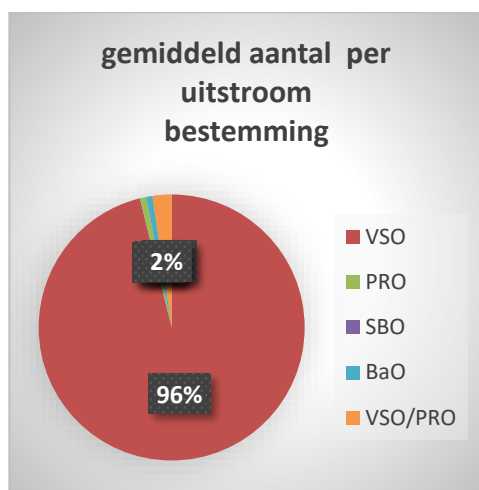
Leerjaar >	1	2	3	4	5	6	7	8	Streefniveaus Landelijke model
Kalender leeftijd (1 aug)	4	5	6	7	8	9	10	11(-13)	
Leerroute	-19 -- 10	-9-0	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	bij benadering/DL
1	P1	P2	P3	P4	P5 50%	P5	P6 50%	P6	Plancius 6
2	1 50%	1	2 33%	2 67%	2	3 33%	3 67%	3	ZML niveau 3
3	1 50%	1	2	3	4	5	6 50%	6	ZML niveau 6
4	1/2	3	4	5	6	7	8	9	ZML niveau 9

Naast het IQ zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerling van groot belang voor de uiteindelijke leerroute/doelgroep en uitstroom.

De meeste leerlingen ontwikkelen zich deels binnen leerroute 3 én 4

Aanvangsgroep Heliomare de Alk

De aanvangsgroep van de Alk is een groep leerlingen in de leeftijd van 4-5 jaar die intensieve ondersteuning vragen bij het betrokken raken op de omgeving, het oog krijgen voor het deelnemen aan een groep, en kunnen komen tot interactie en communicatie.

Groepsgrootte: maximaal 7 kinderen

Ondersteuning: twee begeleiders

Leerlingkenmerken	De leerlingen in deze groep zijn 4-5 jaar oud. Vaak is er sprake van een autisme spectrum stoornis, met forse sensorische integratieproblematiek. Het ontwikkelingsniveau van deze kinderen is hierdoor nog jong, zowel cognitief als sociaal en emotioneel. Als dit als vastgesteld kan worden, jonger dan twee jaar. De leerlingen vragen intensieve ondersteuning bij het betrokken raken op de omgeving, het oog krijgen voor het deelnemen aan een groep, en kunnen komen tot interactie en communicatie. De sensorische integratieproblematiek is voor veel leerlingen een problematiek die een individuele aanpak vraagt. Waarbij voor de ene leerling ingestoken moet worden op ontlading, moet bij een ander juist geactiveerd worden. Deze kinderen hebben niet tot nauwelijks taal, óf deze wordt niet communicatief ingezet. Vaak is er ook sprake van eetproblematiek. De diversiteit aan ondersteuning maakt een eenduidige en universele aanpak ingewikkeld.
Indicatie voor plaatsing	De onderwijs ondersteuningsbehoefte van de jongere is zo specifiek en intensief dat deze niet te organiseren is in een reguliere groep. Toelaatbaarheidsverklaring categorie Hoog
Onderwijsbehoeften	
Ondersteuningsbehoefte (pedagogisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: De cognitieve, pedagogische en praktische ondersteuningsbehoeften zijn in deze groep zeer intensief en divers. Gedragsondersteuning, aansluitend bij emotioneel en sociaal ontwikkelingsniveau. Gericht op een evenwicht tussen rust en ontspanning en activiteit. De leerling heeft een individuele benadering nodig, met veel nabijheid en begrenzing. Intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de betrokkenheid op de omgeving. Intensieve inzet op het ontwikkelen of vergroten van de interactie met de omgeving. Reguleren van en beschermen tegen te intensieve of te veel verschillende prikkels.

	Overzichtelijke en eenvoudige structuur van ruimte, tijd, en personen. Een grote mate van voorspelbaarheid, regelmaat en een vast ritme van rust en activiteit, vaste rituelen. Intensieve ondersteuning en aansturing voor het kunnen volgen van een dagstructuur. Afwisseling inspanning en ontspanning. Intensief toezicht rondom veiligheid. Prikkelarme omgeving. Intensieve begeleiding en sturing op het gebied van (communicatieve) zelfredzaamheid. Intensieve ondersteuning op het gebied van spel, door onder andere het inzetten van Floorplay in de klas.
Instructiebehoefte (didactisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: Kort, bondig en concreet taalgebruik. Aanleren door voordoen/samendoen/nadoen: model leren. Structureel herhalen van aangeboden materialen en activiteiten. Individuele aansturing en begeleiding. Spel begeleiden vanuit de Floorplay gedacht.
En dat betekent	
Kenmerken leeromgeving	Basiselementen: een veilig, beschermde en uiterst voorspelbaar klimaat. Kleine groep (maximaal 2 leerlingen), met 2 begeleiders. Vaste groepsleiding, zo min mogelijk wisselingen. Vaste eigen plek in de klas. Vaste structuur en vaste routines in het aanbod en de communicatie, welke gebeurt volgens twee strategieën: • De tijd, ruimte en situatie concreet maken. Dus inzichtelijk, overzichtelijk en voorspelbaar. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van vaste routines, standaard-procedures, orde en regelmaat. Hier wordt zeer consequent naar gehandeld. • De tijd, ruimte en situatie visueel duidelijk maken. Dus informatie over tijd, ruimte en situatie wordt visueel gepresenteerd. Veilige plek binnen de school: overzichtelijk, rustig, eigen ingang, eigen speelplein. COCP (Communicatieve Ontwikkeling van niet of nauwelijks sprekende kinderen of volwassenen en hun Communicatiepartners). Fysiotherapie, logopedie en senso-lessen waar mogelijk in de groep.
Begeleiders die	Altijd in het zicht zijn. Voorspelbaar zijn in hun doen en laten. Die oog hebben voor de kleinste signalen, en hierop responsief reageren.

	Die oog hebben voor het tempo van de leerling, en hier hun handelen op afstemmen. Uitnodigen stimuleren om de materialen te ontdekken en onderzoeken. Floorplay toepassen. Communicatie stimuleren door het gebruik van gebaren, pictogrammen en concrete materialen. Communiceren met korte (twee woord) zinnen, vanuit het hier en nu. Een zeer duidelijke structuur kunnen neerzetten, en vasthouden. Afspraken en routines consequent hanteren. Pro actief werken (spanningsreducerend). Kennis van en vaardigheden hebben om aan te kunnen sluiten bij jonge emotionele ontwikkelingsniveau en bijkomende problematiek. Kennis hebben van sensorische integratieproblematiek. Kennis hebben van eetproblematiek.
--	--

Reguliere groepen de Alk

Plaatsing in de reguliere groep op de Alk is de basis.

(Voor een aantal kinderen blijkt dit onmogelijk. Leerlingen worden in de structuurgroep geplaatst als gebleken is dat in de reguliere zml-groep niet beantwoord kan worden aan de ondersteuningsvraag van het kind)

Groepsgrootte:

Aanvangsgroep: zie beschrijving aanvangsgroep

4 – 6 jaar: streven is maximaal 10-12 leerlingen.

Overige onder- bovenbouwgroepen: 13-15 leerlingen

Indicatie voor plaatsing	Leerlingen worden op de Alk geplaatst wanneer er sprake is van specifieke onderwijs en ondersteuningsbehoefte op de verschillende ontwikkelingsgebieden. Kenmerkend is het leren in kleine stappen, veel herhaling, en intensievere begeleiding. Het leertempo ligt op de leerlingen kunnen het tempo en instructie van het curriculum op het reguliere (speciaal) basisonderwijs niet volgen. Dit vraagt maatwerk!
Indicatie voor plaatsing	Toelaatbaarheidsverklaring Categorie Laag of Midden
Onderwijsbehoeften	
Ondersteuningsbehoefte (pedagogisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: <u>Bescherming op sociaal en emotioneel gebied:</u> Aansturing met duidelijke grenzen en afspraken. Toezicht in een overzichtelijke setting. Omgeving met aandacht voor hoeveelheid prikkels. Begeleiding en sturing op het gebied van (communicatieve) zelfredzaamheid. Voorspelbare omgeving: duidelijke structuur en regelmaat waar van het dagprogramma. Concrete, directe feedback op de uitvoering van opdrachten en gedrag. <u>Gedragsondersteuning, aansluitend bij emotioneel en sociaal ontwikkelingsniveau</u> Leerling is gebaat bij externe motivatie, aansturing en begrenzing en verheldering van emoties, gevoelens en gedrag. Stimulering en structurering van de interactie met de omgeving De leerling is gebaat bij een individuele benadering. Uitbreiding van sociale vaardigheden en omgangsvormen. Reguleren prikkelverwerking en gedrag, indien van toepassing.

Instructiebehoefte (didactisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: Kort, bondig en concreet taalgebruik. Aanleren door voordoen/samendoen/nadoen: model leren. Lessen volgens de expliciete directe instructie. Lesstof in kleine stappen aanbieden en vervolgens structureel herhalen. Visualiseren/ visueel ondersteunen van de leerstof. Concrete, directe feedback op de uitvoering van opdrachten. Leerrendement vraagt intensieve individuele begeleiding. Aangepaste werkactiviteiten: werkbladen worden overzichtelijke gemaakt, weinig visuele prikkels per pagina, ontspanningsmogelijkheden. Werken in kleine instructiegroepen waardoor meer individuele aansturing en begeleiding. Spelbegeleiding / stimulering. Veel herhaling: op dezelfde manier maar ook op verschillende manieren.
Activiteiten, opdrachten of taken	Aansluiten bij de belevingswereld. Stap voor stap-plan, volgens Meichenbaum. Overzichtelijke werkmaterialen die afleidende prikkels bevatten. Afwisseling tussen inspanning en ontspanning, activerende bewegingsactiviteiten Concreet materiaal ter ondersteuning Ruimte bieden voor zelfstandigheid, eigen regie en oplossing bedenken. Zorgen voor succeservaringen.
En dat betekent	
Kenmerken leeromgeving	Basiselementen: een veilig, beschermde en voorspelbaar klimaat. Duidelijke structuur en routines in het aanbod en de communicatie, welke gebeurt volgens twee strategieën: 1: De tijd, ruimte en situatie concreet maken. Dus inzichtelijk, overzichtelijk en voorspelbaar. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van vaste routines, standaard-procedures, orde en regelmaat. Hier wordt consequent naar gehandeld. 2: De tijd, ruimte en situatie visueel duidelijk maken. Dus informatie over tijd, ruimte en situatie wordt visueel gepresenteerd. Indien noodzakelijk ook op individueel niveau. In de bovenbouw zal flexibeler met het visuele dagprogramma worden omgegaan. Pictogrammen worden vervangen door woorden. Afhankelijk van de groep zal er

	geleerd worden flexibel met wisselingen in het dagprogramma om te gaan.
Begeleiders die	Een duidelijke structuur kunnen neerzetten, en vasthouden. Waar mogelijk loslaten. Afspraken en routines consequent hanteren. Proactief werken (spanningsreducerend). Organiseren en instrueren van 3 verschillende instructie en verwerkingsniveaus. Daarnaast voor een enkele leerling een individueel programma. Kennis van en vaardigheden op het gebied van gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling, in combinatie met leren in kleine stapjes.

Structuurgroepen de Alk

Plaatsing in de structuurgroep gebeurt alleen als het écht nodig blijkt. Vanuit de plaatsing wordt ook gestreefd naar terugkeer naar de reguliere setting. Voor een aantal kinderen blijkt dit onmogelijk. Leerlingen worden in de structuurgroep geplaatst als gebleken is dat in de reguliere zml-groep niet beantwoord kan worden aan de ondersteuningsbehoeften van het kind. Dit heeft vaak te maken met prikkelverwerkingsproblematiek, sociale overvraging, internaliserende en externaliserend gedragscomponenten.

Groepsgrootte: maximaal 9 kinderen

Ondersteuning: 2 begeleiders fulltime

Leerlingenmerken	Leerlingen die dermate problematisch gedrag laten zien dat functioneren in een reguliere groep bijna onmogelijk is. We zien dat aan het gedrag van leerlingen: acting-out gedrag (zeer onrustig, woedeaanvallen, agressie) of aan internaliserend gedrag (onbereikbaar, automutilatie, autostimulatie, passief) en soms aan het gedrag van leerlingen thuis (extreme woede-buien thuis). De leerlingen in deze groep hebben vaak meerdere negatieve levenservaringen opgedaan. In het algemeen kan worden gesteld dat de leerlingen in de structuurgroepen een meer complexe hulpvraag hebben en dat de transitie naar vrije tijd moeizamer verloopt. De leerlingen in de structuurgroepen zijn vaker dan gemiddeld leerlingen die in de thuissituatie veel begeleiding nodig hebben. Vaker dan gemiddeld wonen deze leerlingen in een andere woonvorm. De specifieke hulpvragen van deze leerlingen vragen aanpassingen die leiden tot de-escalatie van (belemmerend) gedrag en stimulering van de ontwikkeling. Alle kinderen in de groep vragen maatwerk
Indicatie voor plaatsing	De onderwijs ondersteuningsbehoefte van de jongere is zo specifiek dat deze niet te organiseren is in een reguliere groep. Toelaatbaarheidsverklaring Categorie Hoog
Onderwijsbehoeften	
Ondersteuningsbehoefte (pedagogisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: <u>Intensieve bescherming op sociaal en emotioneel gebied:</u> - Intensieve aansturing met duidelijke grenzen en afspraken - Intensief toezicht in een overzichtelijke setting - Prikkelarme omgeving - Intensieve begeleiding en sturing op het gebied van (communicatieve) zelfredzaamheid

	- Zeer voorspelbare omgeving: vaste structuur en regelmaat ten aanzien van het dagprogramma - Feedback consequent en direct volgend op gedrag <u>Gedragsondersteuning, aansluitend bij emotioneel en sociaal ontwikkelingsniveau</u> - Leerling is gebaat bij externe motivatie, aansturing en begrenzing - Intensieve stimulering en structurering van de interactie met de omgeving - De leerling is gebaat bij een individuele benadering - Uitbreiding van sociale vaardigheden - Reguleren van gedrag - Reguleren van gedrag op basis van traumasensitief werken - Voorspelbaarheid, consequent en voorspelbaar handelen
Instructiebehoefte (didactisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: Kort, bondig en concreet taalgebruik. Aanleren door voordoen/samendoen/nadoen: model leren. Lessen volgens de expliciete directe instructie model. Structureel herhalen van aangeboden leerstof. Concrete, directe feedback op de uitvoering van opdrachten. Leerrendement vraagt zeer intensieve individuele begeleiding. Aangepaste werkactiviteiten: werkbladen worden overzichtelijk en op maat gemaakt, weinig visuele prikkels per pagina, enkelvoudige opdrachten, ontspanningsmogelijkheden, aanbod werk volgens TEACCH methodiek. Individuele aansturing en begeleiding. Gestructureerd spelen.
En dat betekent	
Kenmerken leeromgeving	Basiselementen: een veilig, beschermde en uiterst voorspelbaar klimaat middels: - Kleine groep (maximaal 9 leerlingen). - Vaste opstelling van tafels, stoelen e.d. - Vaste eigen plek in de klas. - Afgebakende, prikkelarme werkplekken/leeromgeving. - Vaste groepsleiding, zo min mogelijk wisselingen. - Vaste structuur en vaste routines in het aanbod en de communicatie, welke gebeurt volgens twee strategieën: - o De tijd, ruimte en situatie concreet maken. Dus inzichtelijk, overzichtelijk en

	voorspelbaar. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van vaste routines, standaard-procedures, orde en regelmaat. Hier wordt zeer consequent naar gehandeld. ○ De tijd, ruimte en situatie visueel duidelijk maken. Dus informatie over tijd, ruimte en situatie wordt visueel gepresenteerd en is tussentijds steeds opnieuw te raadplegen (visualisatie op zowel groeps- als op individueel niveau). - Werken volgens de TEACCH principes. - Veilige plek binnen de school: overzichtelijk, rustig, eigen ingang, eigen speelplein. - Vaste afspraken over gedragsverwachtingen in en om de school.
Begeleiders die	Begeleiders die continue met elkaar afstemmen en eenzelfde aanpak hanteren. Een zeer duidelijke structuur kunnen neerzetten, en vasthouden. Rust, voorspelbaar en duidelijkheid kunnen bieden. Afspraken en routines consequent hanteren. Snel kunnen schakelen in niveaus, aanspreektoon en behoeften van het kind op dat moment. Het kunnen lezen van het gedrag. Proactief werken (spanningsreducerend). Organiseren en instrueren van 9 verschillende instructie en verwerkingsniveau. Kennis van en vaardigheden hebben om te kunnen omgaan met heftige gedragsproblematiek, zowel internaliserend als externaliserend. Kennis van en vaardigheden hebben om aan te kunnen sluiten bij jonge emotionele ontwikkelingsniveau. Traumasensitief kunnen handelen.

De Boog

Plaatsing op De Boog gebeurt alleen als het écht nodig blijkt. Vanuit de plaatsing wordt ook gestreefd naar terugkeer/toeleiding naar de onderwijs setting. Voor een aantal kinderen blijkt dit onmogelijk en zal er een andere dagbestedingsplek moeten worden gezocht.

Leerlingen worden op De Boog geplaatst als gebleken is dat in de reguliere ZML groep/structuurgroep niet beantwoord kan worden aan de ondersteuningsbehoeften van het kind. Dit heeft vaak te maken met prikkelverwerkingsproblematiek, sociale overvraging, communicatie, internaliserende en externaliserende gedragscomponenten.

Groepsgrootte: maximaal 6 kinderen

Ondersteuning: 1 leerkracht, spelers (CSL⁷).

Leerlingenkenmerken

Leerlingen met autisme die:

1. Op (speciaal) onderwijs zitten, maar er vastlopen en/of niet tot leren komen.
2. Thuiszitten, omdat ze zijn uitgevallen vanuit onderwijs.
3. In dagbesteding zitten, omdat ze het huidige onderwijsaanbod niet aankunnen.
4. Na basisonderwijs in dagbesteding terecht komen, omdat ze V(S)O niet aankunnen.

Deze kinderen:

- Zijn tussen de 4 en 18 jaar oud;
- Hebben een vorm van autisme;
- Willen en kunnen zich ontwikkelen en leren;
- Hebben verschillende ontwikkelingsleeftijden op verschillende ontwikkelingsgebieden.

Bij deze leerlingen zien we gedrag van veel fysieke en mentale onrust, wat zich kan uiten in acting out gedrag (zeer onrustig, woedeaanvallen, agressie) of in internaliserend gedrag (onbereikbaar, automutilatie, autostimulatie, passief) en soms in het gedrag van leerlingen thuis (extreme woede-buien thuis).

De leerlingen in deze groep hebben vaak meerdere negatieve onderwijs en overprikkelende ervaringen opgedaan.

In het algemeen kan worden gesteld dat de leerlingen op De Boog een andere complexe hulpvraag hebben en dat het volgen van onderwijs in een grotere groep dan 6 leerlingen of de transitie naar het voorgezet speciaal onderwijs (VSO) en vrije tijd moeizamer verloop.

De leerlingen in de structuurgroepen zijn vaker dan gemiddeld leerlingen die in de thuissituatie veel begeleiding nodig hebben.

De specifieke hulpvragen van deze leerlingen vragen aanpassingen in de vorm van leren (aan)voelen en komen tot communicatie in een 1 op1 situatie. Deze begeleiding in de 1 op 1 setting en in de vorm van maatwerk moeten leiden tot de-escalatie van (belemmerend) gedrag en stimulering van de ontwikkeling. Alle kinderen in de groep vragen maatwerk.

⁷ CSL = contactgericht spelen en leren

Indicatie voor plaatsing	De onderwijs ondersteuningsbehoefte van de jongere is zo specifiek dat deze niet te organiseren is in een reguliere groep of structuurgroep op het SO. Ouders en leerling moeten bekend zijn met het Contact Gericht Spelen, of open staan om er mee te gaan werken zowel thuis als op De Boog. Toelaatbaarheidsverklaring Categorie Hoog.
Onderwijsbehoeften	
Ondersteuningsbehoefte (pedagogisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: <u>Intensieve bescherming op sociaal en emotioneel gebied:</u> - Intensieve aansturing vanuit het CSL met duidelijke afspraken waarin volgend gedrag naar leerling wenselijk is. - Intensief toezicht in een overzichtelijke setting - Prikkelarme omgeving - Intensieve begeleiding en sturing op het gebied van (communicatieve) zelfredzaamheid - Zeer voorspelbare omgeving: vaste structuur en regelmaat ten aanzien van het dagprogramma - Feedback consequent en direct volgend op gedrag <u>Gedragsondersteuning, aansluitend bij emotioneel en sociaal ontwikkelingsniveau</u> - Het begeleiden van het reguleren van gedrag - Leerling is gebaat bij externe motivatie, aansturing. - Intensieve stimulering en structurering van de interactie met de omgeving - De leerling is gebaat bij een individuele benadering - Uitbreiding van sociale vaardigheden
Instructiebehoefte (didactisch)	Deze leerlingen hebben het volgende nodig: - Kort, bondig en concreet taalgebruik. - Aanleren door voordoen/samendoen/nadoen: model leren. - Structureel herhalen van aangeboden leerstof. - Concrete, directe feedback op de uitvoering van opdrachten. - Leerrendement vraagt <u>zeer intensieve individuele begeleiding</u>. - Aangepaste werkactiviteiten: werk wordt overzichtelijk en op maat gemaakt, weinig visuele prikkels per pagina, enkelvoudige opdrachten, ontspanningsmogelijkheden, aanbod werk volgens TEACCH methodiek. - Individuele aansturing en begeleiding. - Gestructureerd spelen.
En dat betekent	
Kenmerken leeromgeving	Basiselementen: een veilig, beschermde en uiterst voorspelbaar klimaat middels: - Kleine groep (maximaal 6 leerlingen). - Vaste opstelling van tafels, stoelen e.d. - Vaste eigen plek in de klas. - Afgebakende, prikkelarme werkplekken/leeromgeving. - Vaste groepsleiding, zo min mogelijk wisselingen.

	- Vaste structuur en vaste routines in het aanbod en de communicatie, welke gebeurt volgens twee strategieën: - o De tijd, ruimte en situatie concreet maken. Dus inzichtelijk, overzichtelijk en voorspelbaar. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van vaste routines, standaardprocedures, orde en regelmaat. Hier wordt zeer consequent naar gehandeld. - o De tijd, ruimte en situatie visueel duidelijk maken. Dus informatie over tijd, ruimte en situatie wordt visueel gepresenteerd en is tussentijds steeds opnieuw te raadplegen (visualisatie op zowel groeps- als op individueel niveau). - Werken volgens de TEACCH principes. - Veilige plek binnen de school: overzichtelijk, rustig, eigen ingang, eigen speelplein. - Vaste afspraken over gedragsverwachtingen in en om de school. - Aansluit bij de motivatie van de leerling. - Mogelijkheden biedt tot afstemming inspanning en ontspanning. - Ruimte heeft voor verschillende beweegmogelijkheden. - Ruimtes voor individuele speelsessies (speelkamers).
Begeleiders die	- Kunnen inspringen op het moment /flexibel zijn in het zien en aanpakken van ruimte en leermomenten. - Verschillende manieren van het reguleren van het lijf beheersen, zien wanneer dit toegepast moet worden en kunnen toepassen. - Geduld hebben in het contact leggen en verbinding maken met de leerling. - De 'werkflow' (hoog tempo) van een leerling leren kennen en kunnen inzetten op individuele werkmomenten. - Continue met elkaar afstemmen en eenzelfde aanpak hanteren. - Een zeer duidelijke structuur kunnen neerzetten, en vasthouden. - Rust, voorspelbaar en duidelijkheid kunnen bieden. - Afspraken en routines consequent hanteren. - Snel kunnen schakelen in niveaus, aanspreektoon en behoeften van het kind op dat moment. - Het kunnen lezen van het gedrag. - Proactief werken (spanningsreducerend). - Organiseren en instrueren van 6 verschillende instructie en verwerkingsniveaus. - Kennis van en vaardigheden hebben om te kunnen omgaan met heftige gedragsproblematiek, zowel internaliserend als externaliserend. - Kennis van en vaardigheden hebben om aan te kunnen sluiten bij jonge emotionele ontwikkelingsniveau.